

TÜRK SOLU

Yıl : 1
Sayı : 12
6 Şubat 1968
100 Kuruş

BU TERCİH NEDEN DİR?

ÇOŞKUN KIRCA

«TEPEDEN İNMECİ
SOSYALİSTLERİ TİP BİLE
TAKBİH ETTİĞİ HALDE,
ECEVİT BUNLARI NİÇİN
SAVUNUR?»

BÜLENT ECEVİT

«TİP'İN ÇOK DAHA
SOLUNDA ÇEVRELER
ORTAYA ÇIKMIŞTIR.
TİP ONLARIN KUCAĞINA
İTİLMEMELİDİR»

Her Türk Sosyalisti Ecevit'in ve Kırca'nın Bu Demeçleri Üzerinde Derin Derin Düşünmek Zorundadır

CHP. deki eski sağcı hizip, işbirlikçi sermaye çevrelerine en yakın olan artçıları bırakarak, ayrılan ve Güven Partisini kuran hizip, gerici politikanın incisini kendisinin yapabileceği iddiasındadır. Güven Partisi ileri gelenleri, örneğin bir A.P. nin doğrudan doğruya anti-kemalist irtica çevrelerine hitap etmesi, bu partiye uzun vadeli bir siyasi başarı sağlamıyacağı görüşündedirler.

Güven Partililerin taktiği, Atatürk'ün adını ağızlarından düşürmeden, anti-kemalizm yapmak, Atatürk neye karşı olduysa, ondan yana olmak, neden yana idiyse ona karşı çıkmaktır. Bir yandan Atatürkçülüğe sahip çıkarken, öte yandan Amerikan emperyalizminin ve işbirlikçi sermaye çevrelerinin çıkarlarını savunmak gibi bir çelişkinin ardında yatan işte bu «ince siyasettir» Güven Partisi kurucularına göre, Türkiye'de küçük burjuva bürokrasiyi (asker-sivil aydın zümreyi) karşıya almayan bir politik çizginin izlenmesi zorunludur. Bu da ancak böyle bir demagoji ile sağlanabilir. Ama ne gere ki küçük burjuva bürokrasisinin, zümre olarak maddi ve mânevi çıkarlarının bu politikacı kurnazlıklarını etkisiz hale getirmesi mukadderdir. Güven Partililerin hesapları yanlış çıkacaktır. Zehiri şekere bulayıp yutturma çabası kimseyi aldatmayacaktır.

HAKSIZ BİR SUÇLAMA

İşte bu Güven Partisinin önde gelen sözcülerinden biri, Coşkun Kırca, geçenlerde çok ilginç şeyler söylemiştir. Kırca, partisinin Üsküdar ilçesinde ki konuşmasında, CHP. Genel Sekreteri Bülent Ecevit'e atarak; «Tepeden inme ci sosyalistleri» TİP bile takbih ettiği halde, Ecevit'in bunları «görülme miş bir tehliküle savunduğunu» iddia etmiş ve şöyle demiştir:

«CHP. lideri bilmiyor mu ki, aşırı sol sadece TİP den ibaret değildir? Ve

hattâ TİP ile mücadele halinde olan başka aşırı sol çevreler de vardır. Bunlar Mao'cu ve Kastro'cularla tepeden inme ci sosyalistlerdir. Bunları niçin kötülememiştir? Bu meseleleri bilmeyecek kadar olayları ve yazıları takip edemeyecek halde midir?»

Böylece Kırca, CHP. Genel Sekreterini, TİP'in solundaki çevrelere karşı hayırhah bir tutum benimsemekle suçlamaktadır.

Bizce bu haksız bir suçlamadır ve Güven Partisi sözcüsü, Ecevit'in günahına girmektedir. CHP. Genel Sekreteri, TİP ve «Aşırı Sol» konusunda, tutumunu ve tercihinin nerede olduğunu hiçbir yanlış anlamaya meydan bırakmayacak şekilde açık seçik ifade etmiştir.

Şu sözler, Ecevit'inindir: «... TİP, Parlâmento'ya girdiğinden beri, büyük ölçüde değişmiştir. Parlâmento dışında TİP'in çok daha solunda bazı topluluklar ortaya çıkmaya başlamıştır. TİP, parlâmento dışında kalırsa, o çevrelerin kucağına itilebilir...»

(CHP. Genel Sekreterinin, partisnin Meclis grubu önündeki son konuşmasından).

Genel Sekreter, TİP'in parlâmento ya girdiğinden beri, büyük ölçüde değiştiğine işaret ederken, hiç şüphe yok ki, kastedtiği TİP'li parlamenterlerdir TİP örgütünün saflarındaki sosyalistler değildir. Bu sonuncular değişmiş değildir ama TİP'li parlamenterlerde bir değişme olduğu besbellidir. Bu değişmeyi Ecevit, olumlu bir değişme sayıyor. Biz o görüşte değiliz.

Gerçek proleter devrimcisi odur ki, eylemin her biçiminden yararlanmayı bildiği gibi, en gerici bir Parlâmento'dan bile emekçi dâvası için yararlanmayı ihmal etmez. Ama bu eylem alanına lâayık olduğundan, çok önem vermeden ve hele, oyunu başkasının sınır larını çizdiği alanda, başkasının tespit ettiği kurallara göre oynamak zorunda

olduğunu hiçbir zaman aklından çıkarmadan. Ne çare ki, TİP'li parlamenterler, bu kavrayışı gösterememişlerdir. Ve değişikliklerine dair Ecevit'in gözleminin doğruluğunu teslim etmek zorundayız.

SOSYALİST BİRİKİM BİR BÜTÜNDÜR:

CHP. Genel Sekreteri, Parlâmento dışında, TİP'in çok daha solunda bazı çevrelerin ortaya çıktığını ve TİP Parlâmento dışına itilirse, o çevrelerin kucağına itileceğini söylerken kastedtiği, hiç şüphe yok ki, İşçi Partisinin saflarında yer alan binlerce sosyalistler, TİP in şu andaki parlamenter yöneticileri değil. Birkaç yıllık bir örgüt olan TİP'in, bağrında Türkiye'deki sosyalist birikimin büyük bir kısmını barındırdığı bir gerçektir. Ve TİP'in asıl meselesi, parti-içi demokrasiyi gerçekleştirerek, saflarındaki devrimci unsurların parti yönetimine ağırlıklarını koyabilmelerini sağlama meselesidir. Ama sosyalist birikimin önemli bir kısmının da, şu anda örgüt dışında kalmaya mecbur edildiğini belirtmeden geçmiyelim:

Türkiye, emekçilerini kendi öz siyasi örgütlerinden yoksun bırakmayı hedef tutan ve gerici güçlerin çıkarlarını savunan anti-demokratik kanunlar yürürlükte kaldıkça, bu böyle devam edecektir. Ama her şeye rağmen, Türk toplumundaki sosyalist birikim, bölünmez bir bütündür.

Ve resmen örgütlenmiş sosyalisti, örgüt dışında kalmak zorunda bırakılan sosyalistten ayırma, bunları birbirine karşı şeylermiş gibi gösterme yolunda cabalar boşunadır. Başkaları gibi, CHP Genel Sekreteri de bu ayırımı yapmakta TİP'in saflarındaki sosyalistlerin, TİP yöneticilerinin, «çok daha solundaki» çevrelerin kucağına atılmaları ihtimali karşısında duyduğu endişeyi ifade etmektedir.

«AŞIRI SOL» NE İSTER ?

Oysa, «Aşırı Sol» diye adlandırılan çevreler, Türk toplumunun önündeki devrimci görevin Milli Demokratik Devrim olduğunu, Türkiye'nin tam bağımsız ve feodal kalıntılardan arınmış gerçekten demokratik bir ülke durumuna getirilmesi olduğunu ileri sürmektedirler. Bu Demokratik Devrim, işbirlikçi sermaye çevreleri ve feodal ağa takımı dışında, Türk ulusunun bütün sınıf ve zümrelerinin devrimi olduğunu savunmaktadır. Ve «Aşırı Sol» bu sınıf tahliye dayanarak, objektif olarak demokratik devrimden yana olan sınıf ve zümreleri karşısına almamak için, gereken çabayı göstermektedir. «Aşırı Sola» göre, Sosyalist Devrim şiarı, an-

cak Demokratik Devrim gerçekleştirilmeden sonra atılabilir ve TİP'in solundaki çevreler, Demokratik Devrimde hegemonya (öncülük) meselesinde de bir öngart ileri sürmemektedirler. Çünkü devrimde hegemonyayı tartışmayı kazanan değil, güçler arası dengede en güçlü olanın, en ağır basanın sağladığını ve önceden ileri sürülen şartların kabul edilseler bile, gerçek güç dengesine uymadığı takdirde, bir değer taşımadıklarını bilmektedirler.

Buna karşılık, TİP yöneticileri, «burjuva partiler» terimi ile bütün toplumu, akla karaya boyamakta, oy düşünceleriyle, asıl darbelerini işbirlikçi sermaye çevreleri ve feodal ağaya değil, küçük burjuva bürokrasiye yöneltmekte, Demokratik Devrimi tamamlamış bir şey saymakta ve «Madalya» teo rileriyle anti-emperyalist mücadele ile sosyalist mücadeleyi bir tutmaktadır. Onlar, yerli yersiz sosyalizm lâfını ederek, keskin devrimci görünmeye çalışmakta ve hâlâ da bir çevreyi buna inandırabilmektedirler.

BU TELÂŞ NEYE ?

O halde Ecevit, niçin telâş eder? CHP. Genel Sekreterinin olsun, Güven Partisi sözcüsünün olsun, TİP yöneticilerinin «Aşırı Soldan» ayırt edip birincisine hayırhah bir tutum benimsemeleri hiç değilse şerrin ehveni, saymaları, ikincisini ise büyük tehlike saymaları nedendir?

Bu sorunun cevabı basittir: Çünkü küçük burjuva reformisti bir CHP'li olsun, Kemalizm maskesi ardında, işbirlikçi politikası yapma sevdasında bir Güven Partili olsun, bu politikacılar, gerçekte kimlerin kendilerine daha yakın olduğunu, kimin gerçek devrimci olduğunu, kimin sol görevlilikle gününü gün etme peşinde olduğunu pek iyi ayırt edebilmektedirler. Ve kimin sosyalizmin bilimini Türkiye'nin gerçeklerine doğru uygulama çabasında olduğunu kimin olmadığını cezbe bilmekte diler.

Her devrimci, Bülent Ecevit'in ve Coşkun Kırca'nın yukarıya aktarılan demeçleri üzerinde derin derin düşünmek zorundadır.

GENE O ESKİ SİLÂH

Coşkun Kırca ayrıca, karşısındaki leri «Mao'cular», «Kastro'cular», «Tepe den inmeciler» olarak jurnal ederek, bilinen silâha da başvurmuştur. Bir Ecevit buna tenezzül etmemektedir. Her devrimci kişiyi, her devrimci akımı bir yabancı sosyalist ülkenin önderinin adına bağlamak, bizim Johnson'cu politika sınırlarımızın eski âdetidir.

Dünyadaki sosyalist akımları izlemek, her ülkenin sosyalizme katkıları nı öğrenmek, bir Türk sosyalistinin

görevidir; nasıl ki her türlü taklitten sakınmak ve sosyalizmin bilimini Türkiye'nin gerçeklerine uygularken, orijinal olmayı bilmek de onun görevi ise. (Devamı 3. de)

AMERİKALI

Şerif TEKBEK

Amerika'da bir dost, içinde doktor, işçi, öğretmen, hemşire bulunan on kişiye: «Sartre kimdir, okudunuz mu?» diye sorar. Dokuzu bilmez, «İşitmedim, okumadım der». İçlerinden yalnız biri: «Bir Fransız filozofu olduğunu, fakat başka bir şey bilmediğini» söyler.

Amerikalı, ya işinden, ya dolardan söz eder. Başka konulara karşı duvar kesilir. Onun işinden anlamadığını ve de dolarla ilginiz olmadığı için, merhabadan sonra, susmak zorunda kalırsınız. O, piposunu çeker, siz içinizi...

Adamın işi ne? Dişçilik, azı diş uzmanı. Değil sosyal sorunlar, dünya işleri, şunlar bunlar, köpek dişinizden bile lâf açamazsınız.

Ağzında ciklet, cebinde dolar, elin de kadeh... at üstündeki Napoleon'u sinema yıldızı sanır, dünya hartasında Türkiye'yi Kore'nin yanında arar.

Böyle tek cepheli olunca insan, insanlıktan uzaklaşıyor. Oysa doktor, mimar, atomcu... olmadan önce, insanın insan olması gerekir.

«Makine insan» yetiştirmek, çok taraflı, derin bir kültür yerine, günlük yaşayan bir halk topluluğu yaratmak, Amerikan kapitalist sisteminin gereğidir.

Orada eğitim, buna göre düzenlenmiştir: Geniş, derin bir kültür yerine, daha ilk yaşlarda insanı azıdışı üzerine yetiştirmek ve uzman yapmak...

Bir milyar insanın, bu dünyada yalnızca dolaylı olarak haberi yoktur. Amerikalının. Bunu bilmemesi, bilse de düşünce zaman bulamaması istenir. Çalışma düzeni bunu sağlayacak şekilde kuruludur.

İşte bir Amerikalı işçinin günlük yaşayışı: Yataktan fırlar çalar saate yumruğu atar, susturur... giyinir... ağzında sandviç koşar adımla fabrikaya. Bütün gün makinenin dişlisi gibi çalışır... Akşam meyhane, sonra televizyon kutusu karşısına geçer, hava-cıva şeyler seyredir... haydi yatak. Her çalışma günü böyle.

Bu gerçeği, Yeni Zamanlar filmiyle ortaya koyan Şarlo'u Amerika'da barındırmadılar.

Bugün Vietnam'da pis bir savaşta sürülen Amerikalıya acıyorum. Amerikalıyı bu duruma düşüren, Amerika'dan nefret ediyorum.

AŞIRI CEREYANLAR

Bir Vietnam Vatanseveri. Amaç; Milli Demokratik devrimi gerçekleştirmek.

Anti Emperyalist Mustafa Kemal Türkiye'sinden Vietnam Vatan Severlerine Selâm

Geçen hafta Pueblo olayında dünyaya rezil olan Amerikan yöneticileri çok daha ağır bir sürprizle karşılaştı: Güney Vietnam Kurtuluş Cephesi çok yaygın bir karşı taarruz geçti, Amerikan işgal ordusu ile işbirlikçilerini hallaç pamuğuna çevirdi.

Geçen ayın sonunda gece yarısı, aynı anda 8 yerde birden başlayan topyekûn hücum, büyük başarıyla devam etmiş, taktik hareketlerle düşman şaşkına döndürülmüştür. Amerikanın en büyük, en iyi korunan üsleri Da Nang, Pleyku ve Kuinyan ile birlikte belli başlı bütün şehirlerde şiddetli çarpışmalar olmuştur.

Saygona yapılan hücumda 3 milyonluk başşehir, Amerikan silâhlı kuvvetlerine ve işbirlikçi ordusuna dar edilmiştir. Ulusal Kurtuluş Cephesi müfrezeleri, çetin çarpışmalardan sonra Amerikan Büyükelçiliğine girmiş ve yedi saat süreyle işgal etmişlerdir. Radyo-evele geçirilmiştir.

Güney Kore, Filipin Büyük Elçiliklerine, Amerikan Genel Karargâhına, Cumhurbaşkanlığı Sarayına kanlı hücumlar yapılmıştır. Amerikan Büyükelçisi, Güney Vietnam Cumhurbaşkanı, Başbakan kaçacak yer aramışlardır.

Sekiz şehir işgal edilmiştir. Bir çok yerde devrimci hükümetler kurulmuştur. Azalması beklenen hücumlar hafta sonuna kadar durmamış, aksine hızlanarak devam etmiştir. Saygon kuşatılmış durumdadır.

Amerika, Vietnam vatansever-

lerinden korkunç bir ders almıştır.

36 yıldanberi istilâcılara karşı direnen Vietnam, bu şahlanışıyla bütün dünyaya bir defa daha gösterdi ki, süper bir emperyalist devlet dahi millî kurtuluş hareketini ortadan kaldıramaz.

Washington, Güney Vietnam Kurtuluş Hareketini dünyaya hep Kuzey Vietnamın bir sızması gibi göstermeye çabaladı ve Kuzey Vietnamına karşı hava akınlarını sürdürdü. Bütün Güney Vietnamı kaplayan bu yaygın şahlanış gösterdik, Ulusal Kurtuluş Cephesi, bütün halkın desteğine sahiptir. Aksi halde vatanseverler ormanlarda olduğu kadar şehirlerde de başarılı bir savaş vermeye muktedir olamazlardı.

Ve işbirlikçi, Diem Hükümeti gibi Van Thieu-Kaoki Hükümeti de çoktan halkın desteğini kaybetmiş ve çökmüştür. İstilâcı Amerika ordusu bugün halkla karşı karşıya kalmıştır.

Vatanseverlerin hücumu geçmesi, Amerikanın Vietnamın yeni yılı dolayısıyla ilân edilen ateş keski ihlalleri üzerine olmuştur.

Johnson, emperyalist savaşını tirmandırma açısından da, seçimler öncesi prestij hesapları açısından da büyük bir darbe yemiştir. Bütün dünyada jandarmalık görevi ne heveslenen muktadir Amerika efsanesi darmadağın edilmiştir.

Antiemperyalist Mustafa Kemal Türkiye'sinden Vietnam Vatanseverlerine selâm..

Tütün ve Ekicisi

Tütün ekicisi Ege'de yine eli böğründe kaldı. Bunun nedeni ikidir. Önce tütünü eken, toprağı çapalayan kahrını çeken üretici dururken, krediler aracıya açılmaktadır. Fakir halkın ve ona hizmet etmesi gereken Devlet'in paraları bankalar yoluyla tefeciye akmaktadır. Üretici de «kendine düşman olan kendi parası» ile iligine kadar sömürülmektedir. Hükümetten başka, yabancı kumpanyalar da «Prefinansman» denen yollarla kendi araçlarına para gönderip soygunu hızlandırmaktadır. Bu bir soyguncu düzen konusudur ve sorumlusu bütün tutucu politikacılarıdır.

Ama asıl ikinci neden de birinci kadar önemlidir. Tütün gibi dış ekonomilerin insafına kalmış, kartellerin cirit oynadığı alanda, ekim alanı gitgide genişletilmektedir. Bunun elle tutulur bir sorumlusunu bulmak da kolay değildir. Her yıl tütün ekim alanının daraltılmasından söz edilir, ama hiç bir zaman daraltılmaz. Gerçekte Türkiye'nin 400 milyon kiloyu bulacak tütün üretiminin 100 milyon kilosu içinde işlenmiş bile 300 milyon kilosunun ihracı gerekir. Tütün ihracı bedeli de kilo başına ortalama 0,60 dolardır. Ancak bu ihracat standardını bulacak tütün üretiminin 100 milyon kiloyu aşmamaktadır. Bu durumda 100 milyon kilo tütün Tekel'in desteklemesiyle 1 — 2,5 Liraya müstere buluyor. Tekel alıp da satamadığı bu tütünler dolayısıyla Hazine'ye borçlanıyor. Halkın parasıyla kurulan bir kurumun temelleri böylece sarsılıyor. Tekel'in bu şekilde Merkez Bankasından borç aldığı paraların miktarı yıldan yıla artarak yarım milyar civarında donmuştur. Bundan anlaşılacağı üzere tefeci mekanizması ortadan kalksa da tütün ekicisinin derdi bitmeyecektir. Tefeci mekanizmasının ortadan kaldırılmasıyla birlikte tütün ihracatı devletleştirilmelidir. Bu ihracattan doğacak kârlarla, tütün ekicisine yeni donatım ve teçhizat sağlanarak, en kalitesiz ekilen yerlerden başlanıp tütün ekicisinin yeni ekim çeşitlerine kayması sağlanmalıdır. Bunun sayılarla örnekletirelim:

Tekel'in bir yıllık tütün ihracat kârı 350 milyon liradan aşağı olmayacaktır. Bu 350 milyon liradan 250 milyon lirası ile satılmıyacak tütünlerden meydana gelen tütün mübayaası zârı kapatılır. Geri kalan 100 milyon lirası ile bir kısım tütün ekicisi başka alanlara kaydırılır. Ertesi yıl bir miktar kalitesiz tütüncü başka ekim alanına kaydırıldığından, 350 milyon liralık ihracat kârının, örneğin sadece 200 milyon lirası satılmıyacak tütün zararını kapatır, kalan 150 milyon lira bir kısım daha kalitesiz tütün ekiminin önlenmesine yarar. Bir kaç yıl içinde de kalitesiz tütün kalmıyacağından 350 milyon liranın hepsi tarım sal donatıma ya da istenirse başka yararlı hizmetlere harcanabilir.

Ancak bunun gerçekleşmesi için iyi bir tarımsal plânlama ve ekim — dikim plânlaması şarttır. Her yerde ne ekileceği bir merkezden ve bilimsel olarak tarım politikasından sorumlu makam ya da kurullarca tesbit edilmesi ve bu plânlama her kesim için uyulması gerekli bir zorun olmalıdır. Plâna uyan ekici ve kurullar korunmalıdır. Tabiatıyla bu teşvik ve plânlama çalışmalarının finansmanı da devletleştirilen tarım ürünleri ihracatı ile kaptılacaktır.

Tarım ürünlerinde ve ekilen toprakların plânlanmasında gerekli adımlar atılmadan, ekicinin kaderini değiştirmenin olanağı yoktur.

Mecliste Engelleme ve CHP de Dağınıklık

A.P Millet Meclisi grubu hafta başında Meclis İçtüzük Tadil teklifini kabul ederken, Başbakan bunun seçim kanunu ile ilgili olmadığını ısrarla belirtti. Oysa niyeti açıktı. Seçim kanunu değişikliğini getirmeden önce, Mecliste engelleme olanaklarını ortadan kaldırmak gerekiyordu. Meclis içtüzüğü değiştirilecek ve normal toplantı günlerinin dışında düzenlenecek oturumlarda kanun tasarılarının ele alınması mümkün olacaktı.

Fakat AP nin bu içtüzük tasarısını şimdilik Mecliste kabul ettirmesine lüzum kalmadı. CHP li Meclis Başkan Vekili İsmail Arar ile CHP göbekçilerinin davranışları AP nin ekmeğine yağ sürdü.

Çarşamba günü TIP milletvekili Adil Kurtel ile Ali Karıcı petrol konusunda hükümet hakkında gensoru açılmasını öngören 180 sayfalık önergeyi Başkanlık Divanına verdiler. Böylece engelleme başladı. Fakat AP lilerin verdiği önergeyi özetleme tek lifi oya konacağı zaman TIP milletvekilleri, bu durumu önlemek için oturum çoğunluğunu düşürme teşebbüsüne giriştiler ve salondan ayrıldılar. Bu teşebbüse CHP lilerin bir kısmı katıldı, göbekçiler ve GP nin CHP de ki artçıları salonda kaldılar. Yoklama sonunda 5 oyla çoğunluğun sağlandığı anlaşılınca CHP menfaatçılarının AP ye hizmeti ortaya çıkmış oldu. Böylece özetleme önergesi kabul edildi ve 180 sayfalık gensoru önergesinden 8 sayfasının okunmasına karar verilmiş oldu.

Açıkça CHP içinde büyük bir grup Milli Bakiye seçim sisteminin kalkmasını istemekte, bundan seçimler için kişisel hesaplar gütmektedir. CHP Genel Başkanı iktidarın seçim kanununu değiştirme çabalarını «çok tehlikeli» olarak nitelemişse de bunu engelleme konusunda iki başlı meclis grubunu disiplin altına almaya yanaşmamaktadır.

Perşembe günü, TIP Meclis Grubu toplanarak AP nin Anayasayı değiştirmeyi hedef tutan gayretlerini açıkladı:

«AP iktidarı önce seçim kanununu, sonra da imkân bulursa Anayasayı değiştirerek fiilen mevcut olan komprador, ağa ve onlara bağlı olanların sınıf diktasını iyice pekleştirmenin hayali içindedir.

Türkiye İşçi Partisi, Türkiyeyi korkunç bunalımlara ve belkide sosyal patlayışlara sürükleyecek olan bu gaffetli gidişin karşısına bütün hukuk imkânlarını kullanarak çıkma ve sonuna kadar direnme kararındadır.»

Dağınık da olsa muhalefetten gelen tepkiler karşısında Başbakanvekili İsmail Arar, bir gün sonra dönüş yaparak, gensoru önergelerinin kısaltılması yolundan vazgeçti ve geçen yılki teamüle uyularak, bundan sonraki oturumlarda bunun uygulanmıyacağını bildirdi. Ancak bunun üzerine TIP'in 40 sayfalık Toprak Reformu ve toprak sorunları gensorusu okunabildi.

CHP de Taban Kaynıyor

Bundan bir müddet önce, yapılan CHP. İstanbul il kongresi, İnönü'nün meşhur konuşması ve seçim sonuçları dolayısıyla CHP. li göbekçilerin başarıları olarak nitelendirilmişti.

Ancak, CHP. içindeki ortanın solu - göbekçiler mücadelesi son aşamaya gelmiş ve kesin sonuca ulaşmış değildir. Nitekim CHP. İstanbul örgütünde

Ortanın Solu taraftarları, göbekçilerle karşı yeni bir savaşa hazırlanmaktadır. Özellikle ilçelerde, son il kongresinin yankıları devam etmekte ve sandıktan çıkan 100'e yakın beyaz oy, Ortanın Solu taraftarlarına güç vermektedir. Aslında, oyların sayısının artışı, Göbekçiler tarafından kongre öncesi güçlkle ve bir takım şüpheli oyunlarla önlenilebilmiştir.

Armatör — Tüccar ekibi, çoğunluğunu aydın - genç ve esnafın teşkil ettiği ortanın solu taraftarlarına daha ilçe kongrelerinde iyi bir oyun oynamışlardır.

Örneğin, Eminönü ilçe kongresinin CHP. tüzüğüne göre delegelik niteliği olmayan kişilerin çoğunluğunda yapıldığı iddia edilmektedir. Ve bu konuda, il kongresi öncesi; genel il kademesinde gerekse genel merkez kademesinde yapılan itirazların hasıraltı edildiği söylenmektedir. Hatta bu konuda mahkemece yapılan tesbitlerin iddiayı doğrulayacak nitelikte olduğu ileri sürülmektedir.

Bu ve buna benzer olayların, ile ricî CHP. lileri harekete geçirmiş bulunmaktadır. Harekete geçenler arasında, mahalle muhtarlarının ve birçok ilçe yöneticisinin bulunuşu, muhakkak ki göbekçileri derin derin düşündürmektedir. Yakında yapılacak CHP parti meclisi toplantısında, yeni bir başarı peşinde oldukları söylenen Göbekçilerin, İstanbul örgütünün tabanındaki bu gelişme karşısında ne yapacakları, düşünölmeye değer. Tabii bu gelişme, gerçekten etkili ve kapsamlı olabilir.

Bütçe Tasarısı Mecliste

1968 bütçe tasarısının Cumhuriyet Senatsunda görüşülmesi, Senatodaki çeşitli parti ve bağımsız grupların eğilimlerini ortaya koymuştur.

Ortanın Solu adına, Fikret Gündoğan, partisinin son zamanlarda girdiği zik-zakların ortasını bulmaya çalışan bir konuşma yapmış, bir yandan toprak reformunu savunurken, diğer yandan NATO konusunda «reform» isteği öne sürmüştür.

Yatırımcı kapitalistlerin, kapkaççılardan korunmasını isteyen Gündoğan, montajcılara çatarak sanayimizin montaj ve ambalajcılık asalaklarından temizlenmesi gerektiğini öne sürmüştür.

1968 bütçesinin kompradorlara dağıttığı kredileri dahi az ve pahalı bulunan GP. sözcüsü Melen ise, partisinin kraldan fazla kralcı tutumuna yakışan bir konuşma yapmıştır.

Bu arada, en tutarlı ses, Milli Birlik grupundan yükselmiştir. Suphi Karaman, Milli Birlik grubu adına yaptığı konuşmada, 68 bütçesinin Türkiyeyi kalkındırmadan uzak olduğunu belirtmiş; bu arada «Anayasanın haksız kazançlar için kurnazlığı mübah gören felsefeyi özgürlük saymaya kesin olarak kapalıdır, demıştır.

Suphi Karaman, bütçedeki dış borçlanmalar faslının devamlı bir gelir kaynağı olarak gösterilmesini yermiş, «Dış yardımlar, özellikle Amerikan yardımları olmadan, Türkiye ayakta duramaz diyenler, Türkiyeyi bu duruma sokmak için gayret sarfeden felsefenin sahipleri. Ekonomik bağımlılık, siyasi bağımsızlığımızı tehlikeye düşüreceklerdir» demıştır.

TÜRKİYE ZİRAAT ODALARI BİRLİĞİNDEKİ OYUNLAR

Başında meşhur toprak ağası Fahri Tanman'ın bulunduğu Türkiye Ziraat Odaları Birliğinin eski genel sekreter yardımcısı Necdet Kipman, Oda Birliği hakkında önemli açıklamalarda bulunmuştur. 23 milyon çiftçiye temsil ettiği iddia olunan Türkiye Ziraat Odaları Birliği Genel Başkanı Fahri Tanman ve arkadaşlarının iktidar çevreleriyle yaptığı işbirliğini açıklayan bu yazıyı yayınıyoruz:

Türkiye Ziraat Odaları Birliği Genel Sekreter Yardımcılığından istifa ettiğim 8.Aralık.1967 gününden bu yana bazı kimselerin ayrışımın se beplerini kendi maksatlarına uygun şekilde ifade gayretleri, beni hizmetlerinde bulunmuş olmakla iftihar edeceğim çiftçilerimize gerçekleri açıklamak zorunluğunda bıraktı.

İki yıldır devam ettirilen ağır baskılara ve çiftçilerimizin oyları ile seçilmiş il temsilciliği ilişkimin kesilmesi için odamın başlarında Genel Sekreterin bulunduğu odacılarla basılmasına girişilecek kadar yöneticiler tarafından bu baskıların şiddetinin artırılmış olmasına rağmen görevimden ayrılmayı düşünmemiştim. Ancak, toprak reformunu dikta rejiminin yolu olarak nitelleyen görüşlerine katılmadığım, yurt ormanlarını dağıtabilmek için Anayasamızın değiştirilmesini isteyecek kadar ileri giden iddialarını tasvip etmediğim, köy mer'alarından yalnız bu mer'aları satınalabilme imkânları olan kişilerin yararlanmasını sağlayacak tedbirlerin alınması hakkındaki isteklerini uygun bulmadığım, çiftçilerimizin üretim araçlarını araçlara kâr ödemediği ithal edebilmeleri amacı ile yaptığım ve olumlu safhaya getirdiğim çalışmalarımı engellemelerini kendilerinden istediğim ve nihayet kendi kişisel çıkarlarına değil, çiftçilerimiz yararına hizmet etmek istediğim için Birlik yöneticileri tüm çalışma imkânlarını elimden aldıklarından istifa etmek zorunluğunda kaldım.

Kamu Kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşu olan Ziraat Odaları Birliği toprak reformu konusunda elbet de söz sahibidir. Ancak, bu konuyu teknik yönden inceleyen görüşünü bildirir. Bunu, siyasi bir polemik konusu yapmasına, men-supları arasında olaylara sebep olmasına herşeyden evvel bu Birliğin kuruluş kanunu mânidir.

23 milyon çiftçinin temsilcisi olduklarını her fırsatta iddia eden Birlik Yönetim Kurulu üyelerinin çoğu genellikle bu iddialarını bir ögün me vesilesi yapmışlar kendi kişisel çıkarları gerektirdiğinde çiftçileri unutturmışlardır. Türk çiftçisinin hak ve menfaatlerini korumak amacı ile kurulmuş olan bu kuruluşun ilçe üniteleri olan ziraat odalarının yöneticileri türlü imkânsızlıklar içinde görevlerini başarmaya çalışırken Birlik Yönetim Kurulu üyelerinin sorumsuz tutumu Ziraat Odaları Birliğini kuruluş amacından uzaklaştırmış bulunmaktadır.

Örneğin;
a) Tahlil Fıatları Konusu:
Fahri Tanman'ın yettiirdiği ürünün fiyatını artırılması için ısrarlı, ecebbüsle ler yapılır ve bunda başarı da kazanılırken çift-lerin büyük çoğunluğunun ek geçim kaynağı olan

tahıl fiyatlarının artırılması için çiftçilerden gelen isteklerin üzerine eğilen bile olmamıştır.

Nitekim, 1966 yılında tahıl fiyatları ile ilgili olarak Birlikçe hazırlatılıp Milli Hububat Kongresine gönderilen raporda Orta ve Doğu Anadolu'nun fakir köylüsünün en fakir toprak-larda yetiştirdiği çavdarın fiyatında kiloda 4 kuruş indirim yapılması teklif edilmektedir.

Bahis konusu komitenin toplantısına gidip fakir çiftçinin zararına olan bu görüşün savunulması benden ve bir müşavir arkadaşımın Bunları öğrenen çiftçilerimiz, Ziraat Odaları ısrarla istendi. Bizim kötü kişi sayılmamızın nedenlerinden biri de bu teklife hayır demiş olmamızdır. Ve toplantıda, müğavir arkadaşımın gayretleri ile çavdarın mevcut 57 kuruşluk fiyatı korunabilirdi.

1967/68 kampanyası tahıl fiyatları tesbit edilirken Milli Hububat Komitesi'nin ilgili komisyonunda buğday fiyatının 6 kuruş artırılması hakkındaki teklifi bu konudaki görüşmelerden sonra buğdaya kiloda 4 kuruş çavdar arpa yulafa da buna paralel bir zam yapılması şeklinde ve çoğunluğun oyları ile uygun görülmüş tii fakat Birlik Yönetim Kurulu üyeleri bu konuya asgari önem dahi vermediklerinden ilgili bakanlar nezdinde gerekli teşebbüslerin yapılması için sarfedilen gayretleri engellediklerinden komisyonun olumlu kararına rağmen zam gerçekleştirilemedi.

Hiçbirisi tahıl yetiştirilmesi ile ilgili olmayan Birlik yöneticilerinin tahıl fiyatları ile uğraşmaya vakitleri yoktu. Milyonlarca tahıl üreticisinin sorunları onları ilgilendirmiyordu. Onlar için önemli olan yalnız, hiçbir fayda sağlamadıkları bu milyonlarca insanın temsilcisi olduklarını söyleyip öğrenmekti.

b) Piring Alımları Konusu:
Türkiye'de en az 350.000 üretici geçimini piring üretiminden sağlamakta, ayrıca tarım işçileri de bu üretim kolunun faaliyetinden, günde 100 işçi çalıştıran 150 adet fabrikasının işçilerine sağladığı yıllık gelire eşit değerde bir gelir elde etmektedirler. Bu bakımdan piring üretimine olumsuz etki yapacak davranışlar üretici kadar binlerce tarım işçisinin de geçimini kısıtlayacaktır.

Piring üretimi bakımından bir rekor yılı olan 1966 da çeltik yetiştiricilerinin nüfus başına safi geliri 300 lira kadardır. Üretici bu para ile yiyecek, giyinecek, eğer buna yaşamak deniyorsa yaşayacaktır.

Ziraat Odaları Birliği yöneticilerinin bu konudaki faaliyeti de yılda 3000 lira ile yaşamak zorunluğunda kalan 350.000 üreticinin ve engü-

koşullarla çalışan binlerce tarım işçisinin değil, b.r. avuç aracının işine yaramıştır.

İstanbul'da Toprak Ofise getirilen piringler alım şartlarına uymadığı için alınmadığından durumu yerinde incelemek üzere giden bazı yönetim kurulu üyeleri, bölge piringlerinin niteliklerini araştırıp, alım şartlarının piringlerin özelliğine ve piyasa usullerine uygun olarak değiştirilmesine çalışacağı yerde, Birlik Başkanı Fahri Tanman, gerçeklere tamamen aykırı olarak, Ofis'in İstanbul'da alım yapmadığı hakkındaki iddiaların sayıadan ibaret olduğuna ve Ofis alımlarının normal geliştiğine dair beyanat vermiş tir. Ancak, bu beyanatın gazetelerde yayınlandığı tarihte Ofisin Bolu'dan Edirne'ye kadar uzanan İstanbul Bölgesinde bir gram dahi piring alınmamış olduğu istatistik kayıtlarıyla sabittir. Bu beyanat da elbet Ofisin alıma başlamasından korkan aracılı sevindirmıştır.

Bazı yönetim kurulu üyeleri de yine İstanbul'da üreticinin malının değil, tüccar olan bir Rum vatandaşımızın elindeki ve ozaman için alım şartlarına uymayan 38 ton piringin Ofis tarafından satın alınması için çaba göstermişlerdir. Ancak, Toprak Ofisin görevini gerçekten bilen dü-rüst menur ve âmirleri bu usulsuz istekleri reddetmesini bilmişlerdir.

23 milyon çiftçi nüfusun temsilcileri olduklarını söyleyerek övünen Ziraat Odaları Birliği yöneticilerinin bu davranışları da gerçekte kimlere faydalı olduklarına başka bir örnektir.

c) Üretim Araçları İthalatı Konusu:

İthalat Rejimi Kararının 8 inci maddesine göre sanayiciler, madencilik, ihracatçılar, imalatçılar, inşaat müteahhitleri, armatörler, turistik otel, lokanta, gazino sahipleri, kendi meslekleri ile ilgili ihtiyaçlarını araçlara kâr ödemediği ithal edebilmektedir. Üretici unsurları arasında bu haktan yalnız, milli gelirimizin % 40 ini, ihracat gelirimizin % 80 ini sağlayan tarım sektörü yoksundur. Bu yüzden her yıl çiftçilerin milyonlarca lirası birkaç aracıya aktarılmaktadır. Ve yurdumuzda traktör, biçerdöğeri gibi üretim araçları fiyatlarını bunları yine ithal eden bazı başka memleketlerdekinden 2,5 katı olmasın se bepleri arasında İthalat Rejimi Kararının bu maddesinin de büyük etkisi vardır.

Üretici zümrelerden birinin zararına, diğerlerinin yararına olarak Devlet tarafından konulmuş hükümler sonucu kazanılana ticari anlamda kâr denilemeyeceği açıktır.

Otelcilere bile tanınmış olan kendi mesleki ihtiyaçlarını ithal yetkisinin çiftçilere de verilmesi için 18 ci devre İthalat Rejimi Çalışmaları Genel Kurulunda yaptığım teklif Resmi Sektörün ve bazı bakanlarla Hazine ve Merkez Bankası Genel Müdürlüklerinden meydana gelen İktisadi Kurulda kabul edilmediğinden gerçekleştirilemedi.

Bu olaydan altı ay sonra 19 uncu devre çalışmalarına giderken de bu konuyla pek ilgilenmemem Birlik Başkanı Fahri Tanman tarafından benden istendi. Bir diğer yönetim kurulu üyesi de Ticaret Bakanlığında İthalat Rejimi ve kota çalışmalarının yapıldığı Genel Kurula kadar gelecek temsil ettiğimiz çiftçinin hakkını savunmama engel olmaya çalıştı.

Birliği yöneticilerinin üreticiden yana mı yoksa kişisel çıkarlar peşinde mi olduklarını elbet soracaklardır.

ç) Memleketimizdeki 620 ziraat odası içinde yıllık geliri birkaç yüzbin lira olanlar bulunmakla beraber % 10 u da senede 5.000 liradan ken Genel Sekreter Sabahattin Savcının aynı soy adını taşıyan bir yakınına bir iki ziraat odasının az gelir sağlayabilmektedir. Bunlar çalışmalarına devam edebilmek için Birlikten yardım bekler-yillik geliri tutarında ve gerçek değerinin üstünde para ödenerek ne işe yaradığı belli olmayan bir almanak hazırlatılmıştır. Ziraat Bankasından alınan 800.000 liradan gönderilen payların dışında ek yardım isteyen yeterli geliri olmayan odalara da buğün'n müsait olmadığı yolunda cevap verilmiştir.

Bir yandan çiftçi hak ve menfaatlerine sırt çevrilirken diğer yandan bir kısmı da ıca yolu ile fakir çiftçiden toplanan a'dattan odalara gönderilen % 10 oranındaki Birlik hissesi Ankara'da işe böyle kullanılmaktadır.

d) Çiftçiyi tefeciden kurtaracak, ürününü değeri fiata satarak alınterinin karşılığını almasını sağlayacak üretim araç ve gereçlerini en kolay ve en ucuzla üreticiye ulaştırarak, özette üreticileri sömürülme kurtararak kooperatifler içinde çiftçilerin örgütlenmelerini sorunu da Birlik yöneticilerinde bir kenara itilen konular arasındadır. Bu konuda birşeyler yapmış görünmek için iki yıldır zaman zaman ayrı kişilere görüşler statüler hazırlatılmış fakat bunlardan hiç birisinin uygulanmasına geçilmeyerek dolaplara kilitlenmiştir.

Bu konuda ciddiyetinden o kadar uzak davranılmıştır ki, kooperatifçilik kanun tasarısı Millet Meclisi komisyonlarında görüşülürken, tasarıyı incelemek fırsatı verilmemiş bir arkadaşımız bu tasarı üzerindeki görüşünü sunmak üzere ilgili komisyona gönderilmiştir.

Türk çiftçisinin sorunlarının Birlik yöneticilerince ne kadar hafife alındığını bu da başka bir örneğidir.

Bu örnekleri çoğaltmak mümkündür.

Çiftçilerimizin yıllardır tefeciler zorla yaratılmış araçları tarafından sömürülme kurtarılması konusunda üreticinin de tüketicinin yanı ni milyonlarca insanın yararı yönünden değil kendi kişisel çıkarları açısından ele alan Ziraat Odaları Birliği yöneticileri toplantılarda ve kendilerince gerektiği her yerde «elele gönül gönüle elbirliği ile hep beraber müşkülleri ye neceğiz» diyerek işi yuvarlak deyimlerle örtbas etmek dinleyicileri uyutmak hevesine kapılmış lar gerçekte ise bu sorunları çözümüleyecek en ufak bir davranışta bulunmamışlardır. Yurdu muzda yılda 500 liranın altında gelirle yaşama zorunluğunda bırakılmış çiftçiler bulunmuş onları hiç ilgilendirmemiştir.

Ziraat Odaları Birliği yöneticileri, yukarıdaki örneklerle ancak bir kısmını açıkladığımız olumsuz düşünüş ve davranışlarına katılmadığım için, çiftçi yararına hizmet etmek istediğim için çalışma imkânlarını tamamen ortadan kaldırdıklarından görevimden ayrılmak zorunluğunda kaldım.

Berlindeki Türk Toplumcular Ocağı'nın Antiemperyalist Mücadelesi Hızlandı

Bir süre önce kurulan ve kuruluşu Berlin'de çalışan 7000'e yakın Türk işçisiyle Türk talebeleri arasında büyük ilgi ile karşılanan TÜRK TOPLUM-CULAR OCAĞI (T.T.O.), Türk işçile-riyle talebelere yönelen toplumcu çalış-malarının yanında, bundan böyle, bu çalışmalarını daha etkin bir eyleme yöneltecek olan Ocak lokalinin açılışını da gerçekleştirmiştir.

Lokalin açılışından bir gün önce, İranlı toplumcu öğrencilerin kurduğu ve amacı emperyalistlerle işbirliği ha-linde bulunan, İrandaki monarşik düze-ne karşı halktan yana mücadele verme-k olan, İranlı Öğrenci Birliği ile Türk Toplumcular Ocağı arasında, bir açık oturum düzenlenmiştir.

Türkiye'nin bugünkü politik, eko-nomik ve sosyal sorunları ile Türkiye İşçi Partisinin kuruluşu, programı ve çabaları konusu üzerinde görüşmeler yapılmış:

Bu toplantıya konuşmacı olarak TIP kurucularından DİSK Genel Sek-reteri İbrahim Güzelce ile Prof. Mu-ammer Aksoy katılmışlardır.

Oturumun açılışını yapan T.T.O. başkanı İlhan Bayer: «Türkiye'nin bu günkü sömürü düzeninden uygar bir düzene geçebilmesinin tek çıkar yolu, halkı bilinçlendirmek ve tabanda örgüt-lemek» olduğunu söylemiş; her toplum cunun, nerede olursa olsun, bu yurt sorununu kendisi için kaçınılmaz bir görev sayması gerektiğini belirtmiştir.

Bu bakımdan, yurt dışında bulun-an herkesin, bu eyleme katılmasının şart olduğunu da sözlerine ilâve eden İlhan Bayer; daha sonra konuşmayı İbrahim Güzelce'ye bırakmıştır.

Güzelce, Tanzimattan bu yana, Türk toplumunun geçirdiği değişiklik-leri dialektik bir açıdan anlatmış, Ata-türk devrimlerinin sürekli biçimde halk tan yana bir dönüşüm gösterememesi-nin politik nedenlerine değinmiş, daha sonra çeşitli rakamlarla, Türkiye'nin ekonomik ve sosyal bir çıkmaz içinde olduğunu anlatmış ve şöyle demiştir:

«Türkiye'deki iktidar, kapitalist bir iktidardır. Bu iktidarın bütün çabası, az gelişmiş bir ülke olan Türkiye'yi, emperyalistlerle işbirliği yaparak sö-mürmek, sömürttürmek, böylece değış-mesi zorunlu olan bir düzeni, Anayasa dışı davranışlarla ayakta tutabilmeye çalışmaktır.»

Daha sonra söz alan Prof. Muam-mer Aksoy: «Türkiye'de demokraik bir düzenin var olabilesini gerçekleştir-mek için, sosyalist eyleme, Anayasamız öngördüğü açıklıkta yer verilmesi şart tır; bu yapılmadıkça ve sosyalist parti-lere karşı Anayasa dışı davranışları benimsedikçe, Türkiye'de demokrasiden bahsedilemez» demiştir.

İranlı öğrencilerle Türk öğrencile-rinin ve kalabalık bir işçi topluluğu-nun izlediği toplantı, büyük bir ilgiyle takip edilmiştir.

Ertesi gün, Türk Toplumcular O-cağı (T.T.O.) lokalinin açılış töreni, işçi ve talebe topluluğu tarafından yapılmış T.T.O. başkanı İlhan Bayer, bu toplantıda bir konuşma yapmıştır.

Üzeyir Babayi Kaybettik

Devrimci işçi önderlerinden Üzeyir Kuran 22.968 Cuma günü vefat etmiştir. Haber bütün devrimci çevre-ler üzerinde büyük bir üzüntü yarat-mıştır. İşçi sınıfının bilinçlenme ve ör-gütlenme işinde en zor ve sıkıntılı devrelerde metanet ve gayretle mü-cadele eden Üzeyir Kuran, yaşı ve ya-rattığı sevgi yüzünden her yerde Üze-yir Baba diye anılmaktaydı. İşçi sınıfı son nefesine kadar namuslu kala-bilmiş ve mücadeleden hiç geri dur-mamış liderlerinden birini kaybetmiş tir. Üzeyir Kuran 1880 de doğmuştur. Amele Teali Cemiyeti mensupları-ndan olup, mütareke sırasında Tramvay işçileri grevinin yürütücülerindendi.

1946 da Demir ve Maden İşçileri Sen-dikası Başkanlığını, 1953 de Demok-rat İşçi Partisi İkinci Başkanlığını yapmıştır. 31 Aralık 1961 de Sarıha-ne'de yapılan büyük işçi mitinginde

gene 81 yaşında Üzeyir Baba konuş-maktadır. TIP kurulunca partiye ka-tılmış 1964 İzmir büyük kongresinde Merkez Haysiyet Divanına seçilmiş, başkan olmuştur. Ölünceye kadar Hay-siyet Divanında kalmış, devrimci da-vanışmayı sağlamak için devrimci güç-leri bölücü davranışlara karşı cesaret-le direnmiştir. Gerçek devrimciler Ü-zeyir Babayı ve onu uzun mücadele-sini her zaman saygı ile anacaklardır.

Devrimci Hukukçular Örgütü Kuruldu

Geçen hafta Hukuk Fakültesinden bir öğrenci grubu «Devrimci Hukuk-çular Örgütü» nü kurdular. Yayınla-dıkları bildiride gençler Türkiye'nin emperyalizmden ve kapitalizmin ta-hakkümünden kurtulması için verilen savaşa katılacaklarını açıkladılar:

«Artık cephele belirlenmiştir. Bir yanda emperyalizm — komprador — ağa — mütegalibe üçlüsü diğer yanda ANTİ EMPERYALİST ANTİ FEODAL, MİLLİ DEMOKRATİK GÜÇLER. Bu şartlarda tarih madem ki seni 20. yüzyılın ikinci yarısında geri kalmış bir ülke insanı olarak ya-şamak zorunda bıraktı, o halde sen bu mücadeleye istesen de istemesen de girmek zorundasın...»

Bu Tercih Neden dir ?

(Başaralı 1. de)
«Tepeden inmeçilik» ile kastedilen ihtilâl yolu ise, bu yolun da hangi şart-larda tutulabileceği, sosyalist bilimde a-çık seçik gösterilmiştir. Sömürücü ege-men sınıfların, egemenliklerini sürdür-meze hale gelmeleri ve dizginleri el-lerinden kaçırmaları, sömürülen, ezilen emekçi sınıfların da eskiden olduğu gibi, yönetilmeye artık razı olmaları, bu şartlar arasındadır.

İşçi sınıfının bütününe ihtilâl uğ-runu canını vermeye hazır olması ve işçi sınıfının köylü ile sağlam bir itti-fak kurmuş olması, bu şartlar arasın-dadır. Böyle şartlar gerçekleşmedikçe, ihtilâl sözü etmek cinayettir, Don Ki-şottuktur, der büyük bir düşünür.

Türkiye'nin şartlarının, yukarıdaki örneğe hiç uymadığı besbellidir. «Tepe-den inmeç» ihtar eden sağcı politika-cılarımız gibi, «solcu» parlâmenterleri-miz de sosyalizmin biliminin bize bu öğrettiklerini bilerek konuşmak zorun-dadırlar.

Coşkun Kırca gibi, işbirlikçi serma-ye çevrelerinin sözcüsü bir politikacı-nın bu yollara başvurmaları, sosyalistle-ri «Tepeden inmeç» diye iktidardan po-lisine, savcısına ihbar etmesi, tabii bir seydir. Ama sosyalist geçinen parlâmen-tin sıkışınca karşılarındakileri, «ihtilâlcilikle», «non-pacificque» yön-temlerden yana olmakla suçlamaya kalk-maları, çok acıdır.

Türkiye'nin emekçileri, Türkiye'nin namuslu insanları, bütün bunları bir bir kaydetmektedirler.

Anti Emperyalist Mücadele

Muzaffer Erdost

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Sayın İsmet İnönü, 13 Ocak 1968 günü, partisinin İstanbul İl Kongresinde yaptığı konuşmada, «İkili Anlaşmalar», «NATO», «Anti - emperyalist mücadele» konuları üzerinde durdu. Sayın İnönü, bize göre, temelde, bütünlüğü olmayan ve yer yer birbiriyle çelişen politik bir görüşe sahip çıkmaktadır. Şöyle ki:

1. Sayın İnönü, genellikle, yeraltı zenginliklerini sömürünün konusu olarak ele almakta, emperyalist sömürünün büyük bir kısmını teşkil eden emeği ve emeğin sömürülmesini ihmal etmektedir.

2. Emperyalizm bir bütündür. Sayın İnönü, emperyalizmi bir bütün olarak görmemekte, petrol gibi, boraks gibi konularda mücadele etmeyi, anti - emperyalist mücadelenin esası ve bütünü olarak kabul etmektedir.

3. Sayın İnönü, anti - emperyalist mücadeleyi, siyasi alanda ve tasarı - döneminde yapmaktadır. Tasarı döneminde, mücadeleden yenilmi olarak da çıksa, örneğin petrol gibi sömürü fiilen gerçekleşmiş de olsa, mücadele, tamamlanmış olarak terkedilmektedir.

4. Sömürünün esas konusu emek-

tir, emeğin sömürüldüğü yer pazardır. Pazarda sömürüyü muhafaza etmek için kurulmuş olan emperyalist ittifaklara karşı mücadeleyi, Sayın İnönü, aşırı solun, anti - emperyalist maske altında yürüttüğü Batı düşmanı olarak nitelemektedir. Aslında, emperyalist ittifaklar, emperyalizmin çıkarlarını korumaktadır ve bu ittifaklara bağlı kalmayı istemek, anti - emperyalist mücadele içinde bulunmak değil, anti - emperyalist mücadelenin karşısında yer almaktır.

Bu noktaları, araştırmaya çalışacağız:

SÖMÜRÜN ANA HEDEFİ: EMEK.

Sömürü, insanlığın tarihinde, çeşitli toplumlarda, çeşitli şekillere bürünerek, kapitalist toplumda, en yüksek seviyesine ulaşmıştır.

İlkel komünal toplumlarda, sömürü yoktu. Çünkü, komün üyeleri komün namına üretim yapıyor ve üretilen ürünler komün üyeleri arasında bölüşürülüyordu. İlkel komünal toplumlardan sonra, tarihte, kaba şeması ile, köleci toplumlar, görünüyor. Köleci toplumda köle, vardır, ve kö-

le, hâkim sınıfların bir arabası, bir atı gibi mülkü sayılır. Köleci toplumu feodal toplum izler. Feodalitede, serf, toprağı terkedemez ve toprakla birlik te drebeyi tarafından alınıp satılabilirdiği için yarı - köledir. Kölenin ve serfin sömürülen tek şeyi, onun işgücü, yani emeğidir. Hâkim zümreler, köleyi mülk edinerek, onun emeğine sahip çıkmışlardır.

Feodalizmi, tarihte, kapitalizm izler. Kapitalist toplum belli başlı iki sınıfa bölünmüştür: Biri, üretim araçlarına ve sermayeye sahip olan kapitalist sınıf; diğeri, kendi emeğinden başka satacak hiç bir şeyi olmayan proletarya.

Proletarya, kapitalistin kölesi, yani mülkü değildir; fakat kapitalist, proletaryanın işgücünü satın alarak, onun emeğini, kendi mülkü haline getirir. Sömürü için esas olan, emektir. Ürün şekline gelerek maddileşmiş emeği, kapitalist, kâr şeklinde, mülk edinir. Aslında bu kâr, işçinin emeğinin ödenmemiş kısmıdır; fakat kapitalist düzende, ahlâk ve hukuk, üretim ilişkileriyle birlikte burjuvalaştığı için, kapitalist, kârın, ahlâken ve hukuken sahibi olur. Emekçinin maddileşen emeği, burada, kapitalistin mülkü olmuştur. Bu, kapitalist sömürüdür.

Emperyalizm, kapitalizmden ayrı, değişik bir toplum düzeni değil, kapitalizmin kendi yurdundan dışarıya, yabancı ülkelere sarmış bir aşamasıdır. Burada, sömürü, gene aynı şekilde, emeğe dayanmaktadır, yani sömürülen emektir; bir farkla ki, sömürülen emek, artık (sadece) kendi ülkesindeki işçinin emeği değil, (sömürülen) ülkenin mülkü haline gelmiş olan emektir.

Yabancı sermaye sahibi, bir ulusun ürün şeklinde maddileşmiş emeğine, yani mülküne, kâr adı altında sahip çıkar, ve ulusun mülkü, kâr adı altında, yabancı sermaye sahibinin mülkü olur. Emperyalist sömürü budur.

YERALTI ZENGİNLİĞİ VE EMEK.

Tarihte, toprağın çeşitli şekillerde mülk edinildiğini görüyoruz. Fakat ne şekilde olursa olsun, toprağın mülkiyeti, bugüne kadar o toprak üzerinde yaşayanlara ait olmuştur; toprak altı zenginlikleri, üzerinde yaşayanların, ancak çok sonra farkına varmışlardır, şans eseri olarak sahip oldukları ve toprak altında bulunduğu sürece hiç bir emek ihtiva etmeyen zenginliklerdir; kısacası, üzerinde yaşayanların tabii şekilde sahip oldukları mülklerdir.

Sanayi geliştiği ülkelerde sanayinin, hammaddenin için dış ülkelerde fevhlere çıkması ile, toprak altı zenginliklerinin sömürülmesi, tarih sahnesinde görülür. Bu dönemde, sömürgeci, geri kalmış halkların oturdıkları alanları sanayinin üstün silahlarıyla işgal ederek, yeraltı zenginlikleri olan topraklara zorla el koydu. Burada, sömürünün konusu insan veya emek değildi, alanı pazar değildi. sadece toprakaltı zenginliklerdi; sömürgeci, bu zenginliklere sahip olabilmek için, üzerinde yaşayan halkları boyunduruk altına alıyordu.

Daha, sonra, halklar, bu boyundurduğu parçalamak istedikleri zaman, halklar açısından savaş, yabancı boyundurğundan kurtulup - kurtulma ma mücadelesi iken, sömürgeci açısından savaş, halkların boyunduruk altından kurtulup - kurtulmaması değil, yeraltı zenginliklerini kaybedip - kaybetmeme meselesi olarak devam etti.

Sömürgeleştirme döneminde, ön saftaki askerî mevziler, emperyalist dönemde, boşaltılarak cephe gerisine taşınır; emperyalizm, savaşta, cephe mevzi ve sokakta barikat kurarak değil, siyasi ve ticarî anlaşmalarla sermaye ile pazarı işgal ederek devam eder. Daha doğrusu, sömürgeci dönemin önde çarpışan askerini yerini sermaye alır ve, sermayeyi korumakta olan ve şimdi uzak menzilli silahlarla donatılmış bulunan asker, arka plana, pazardaki müşterinin, maden kuyusundaki işçinin bizzat göremediği üslerine çekilir ve orada mevzilenir.

Şimdi, soru şudur: Emperyalist dönemde, yeraltı zenginliklerini, yabancı sermayenin işletmesi ile milli sermayenin işletmesi arasında ne gibi farklar vardır? Diyelim ki:

lim ki:

a) Yeraltı zenginliğini devlet işletiyor ve bunu pazarda yabancı bir ülkeye satıyor;

b) Yeraltı zenginliğini milli burjuvazi işletiyor ve bunu pazarda yabancı bir ülkeye satıyor;

c) yeraltı zenginliğini, yabancı sermaye işletiyor ve bunu zaten satın almış olduğu için alıp götürüyor. Sömürgeleştirme çağına olduğu, gibi, fetih yoluyla, toprak işgal edilmemiştir: yani servetler silah zoruyla çalınmamakta, ticarî anlaşmalarla, devletlerin rızasıyla işletilmektedir. Bu şartlar altında durumu değerlendirelim:

Biz, aradaki çeşitli ihtimalleri hesaba katmadan, devletin bir madeni işleterek yabancı bir firmaya satması ile yabancı firmanın işletmek için ayrı bir çaba göstermesinin ana sebebini izah edebildiğimiz zaman, mesele aydınlanır:

Yabancı firma, sadece, daha fazla bir «kâr» sağlamak için madeni işletmek ister.

Nasıl işletirse işletsin, mutlaka, kâr sağlayacağına emin olduğu zaman bu işe girer. İşte bu «kâr» madenin ödenmemiş olan kısmı, yani sömürülen kısmıdır. Yabancı firma, bu kâr nispetini ne kadar arttırabilirse o kadar fazla sömürmüş sayılır; ne kadar fazla «kâr» sağlayacağına emin olursa, bu madeni işletme imtiyazını elde edebilmek için o kadar sert mücadeleye girer.

Emperyalizm, burada, fetih çağına olduğu gibi, yeraltı zenginliklerini silah zoruyla çalmamakta, ticarî ve hukukî anlaşmalarla işlettiği maddeden kâr sağlamaktadır. Sömürü, bizzat madenin çalınması değil, pazardaki ifadesi ile bundan «kâr» sağlanmış olmasıdır. Bunun aksi de mümkündür. Yabancı sermaye, vergi, işçilik vs. şeklinde yaptığı yatırım kadar maden çıkaramazsa, yani kâr edemezse, sömürü gerçekleşmiş olmaz; o zaman yabancı firma, işi terkedir.

Bu kâr, milli burjuvazi de sağlayabilir, ve bütün bir ulusun hakkı, bir veya birkaç kişinin elinde toplanır. Bu kârı, yabancı burjuvazi sağlayacak olursa, milli varlığı, ulusun servetini, yabancı firma, kâr adı altında, ya aynı ürün şeklinde, ya paraya çevirerek ve her iki halde de mülk edinerek, yurt dışına çıkarır.

Görüldüğü ki, gerek emek, gerek yeraltı zenginlikleri emperyalizm tarafından, «kâr» adı altında «mülk» edilerek aynı maksatla ve aynı yoldan sömürülmektedir.

Emperyalist dönemde, yeraltı servetlerinin yabancı sermaye tarafından işletilmesini, emeğin sömürülmesinden, miktar bakımından daha büyük, anlam bakımından daha onur kırıcı saymak, sömürgecilik, döneminden kalma bir histir. Yeraltı zenginlikleri, insanlar içindir. Yeraltı zenginlikleri değil, yeraltı zenginlikleri dolayısıyla insan sömürülmüş olmaktadır. Anti - emperyalist mücadeleyi, genel olarak, yeraltı zenginliklerini yabancıların işletmemesi olarak nitelemek, emperyalist dönemde, sömürgecilikle mücadele etmek demektir.

ANTİ - EMPERYALİST MÜCADELE.

Şimdi, anti - emperyalist mücadelenin hedeflerini tespit edebilmek için, yazımızın başındaki şemaya dönelim:

İnsanlar önce köleydi, bizzat kendileri mülk edilerek, bazı insanlar tarafından sömürülüyor.

İnsanlar daha sonra, köle olmaksın, yani bizzat mülk olmaksın çıktı, fakat bu defa insan emeği, gene insanlar tarafından sömürülmeye devam edildi, yani hür işçinin emeği, başka bir sınıf tarafından mülk edildi.

Daha sonra, halklar veya uluslar emperyalist ülkeler tarafından sömürülmeye başlandı; ve bir ulusun maddileşmiş emeği ve yeraltı zenginlikleri, yani mülkü, emperyalist ülkeler tarafından «kâr» adı altında «mülk» edildi.

Türkiye'de, bugün, üç çeşit sömürüyü de görmekteyiz:

Feodal unsurlar, Türkiye'nin bazı bölgelerinde olmakla birlikte, hâlâ vardır ve bunlar, geniş topraklar üzerinde, köylüleri, yarı - köle olarak sömürmektedirler.

Kapitalist unsurlar, Türkiye'de, tam gelişmemiş olmakla birlikte, ülkenin her tarafında bulunurlar; emekçi sınıfların maddileşen emeğini, «kâr»

adı altında mülkiyetlerine geçirmektedirler.

Emperyalist unsurlar, dış ve iç güçleriyle, Türkiye'de, işçiyi, köylüyü memuru, askeri ve hattâ milli burjuvaziyi sömürmektedir.

Açıkça görüldüğü ki, sömürü, iç-içe girmiştir. Burada, ilk mücadele alanı, en ilkel sömürü alanı mıdır, en modern sömürü alanı mıdır? İkisi de değil. Sömürüyle mücadelede, devrimci, önce, üretim gücünü serbest hâle getirebilmek ve üretimi arttırabilmek ister.

Feodal unsurlar, feodalizme göre, üstün bir üretim gücüne sahip olan kapitalist üretime geçilmesini önlerler. Emperyalizm ise, emeği sömürerek içerde birikimi imkânsız hâle getirir ve ayrıca milli sanayinin gelişmesini engelliyerek, üretim artışına engel olur.

Bu ikisinin yanında, kapitalizm, emeği sömürmekle birlikte, ülkemizde, henüz, üretim tıkanıklığına varacak bir aşamaya gelmemiştir. Öyleyse, ilk aşamada, ülkemizde, üretimi engelleyen sömürü sistemlerine karşı, yani feodalizme ve emperyalizme karşı mücadele etmek ve bu mücadeleyi tamamlayınca kadar, içerde, kapitalizmin, yani milli burjuvazinin varlığını hoşgörü ile karşılamak gerekir.

Açıkça görüldüğü ki, Türkiye'de, ilk mücadele, birinci plâna çıkmış olan mücadele, üretim güçlerini bağımlılıktan kurtaracak, serbest hâle getirecek mücadeledir, yani emperyalizmden ve onun tabii müttefiki feodalizmden kurtulmaktır. Bu mücadele genel olarak anti - emperyalist mücadele diyoruz.

EMPERYALİZM, DÜNYA ÇAPINDA BİR ŞEBEKE KURAR.

Emperyalizm, gerek toprakaltı ürünlerinin, gerek maddileşmiş insan emeğinin mübadele alanı olan pazarda, en açık, en gizlenemez şekilde ortaya çıkar. Fakat bunun arkasından, derece derece örtü altına giren, saklanan veya maksadı saklanmış olan çeşitli örgütler, geniş ve kenetlenmiş bir şebeke kurar. Bu şebeke: a) mevcut pazarı, dışardaki rakiplerinden korur, b) Mevcut pazarı, milli burjuvaziye karşı korur, c) Pazarın alanını genişletir, d) Pazarın konusunu artırır, e) Pazarı yoğunlaştırır, f) Pazarı millileştirecek olan sosyal gelişmeleri önlemek için, tutucu kurumlarla işbirliği eder, g) Pazarı millileştirecek devrimci eylemi önlemek için onların fikirlerini kontrol altına almaya çalışır; eylemlerini, bol ücret karşılığında, başka alanlara kaydırır; onları, işsiz bırakır; terör ve tehdit ile susturmaya çalışır, h) Ve bütün bunları gerekirse zora başvurarak yapacak vurucu kuvveti arkasından tutar vs...

(Yurdumuzda yirmi bini aşkın Amerikan askeri, on bini aşkın Amerikan personeli, emperyalizmin bu görevlerini yerine getirmekle yükümlüdür).

Emperyalizmi üç ayrı şekliyle, görmek mümkündür: Birincisi, bütün varlığı ile açıkta ve gözlerimizin önündedir. İkincisi, varlığı ile gözlerimizin önünde bulunur, fakat gerçek maksadı ile gizlendiği için, faaliyetleri, kitleleri yanlır. Üçüncüsü, gizli çalıştığı için, faaliyetleri bizim bilgilerimiz dışında kalır.

Emperyalist alan, canlı bir konudur. Her gün yeni sömürü konularıyla karşılaşılır; ve her gün yeniden davranmak, sömürüyü bütün alternatifleriyle muhafaza etmek, genişletmek, yeni alanlara sahip olmak gerekir. Örtü altında birtakım örgütler kurmak, değişen yeni ihtiyaçlara göre yeni kanunlar hazırlamak, yeni kararlar çıkartmak, yeni şikâyetleri susturmak, sindirmek, etkisiz hâle getirmek için yoğun bir faaliyete girer.

Bu faaliyet, herhangi bir maske altında yürütülmeyecek kadar güçleşir ve gizleşirse, o zaman, tarih sahnesinden CIA gibi kurumları faaliyete geçirir.

Emperyalizm, bu sömürüyü, yalnız kendi vatandaşlarına yaptırmaz. Bizzat içerde, sömürüldüğü ülkede, kendisi ile çeşitli kademelerde işbirliği yapacak, yerli unsurlar sağlar. Bunların bir kısmı ile sömürüyü hukuklaştırır, bir kısmı ile sömürüyü fiilen gerçekleştirebilir ve bir kısmı ile sömürüyü edileştirmeye çalışır.

Sömürüyü, entelektüel alanda faaliyet geçirerek, hukukileştirir. Üniversiteye sızar, basına sızar, partilere sızar, parlâmentoya sızar, yüksek

C.I.A. nın Paraleline Düşmekten Sakınmalı

Niyazi Ağırnaslı

İleri akımları temsil eden örgütlerin, bu örgüt dışında olanlar tarafından da desteklenmesi olağandır. Kanun engelleri, ya da örgütü yönetenlerden bazılarının kişisel endişe veya kaprisleri sebebiyle teşkilâtî eyleme giremiyorlar çıkarılan veya ayrılmış zorunda kalanlar, başka bir alternatif bulunmadığı için buna mecburdurlar.

Kişiliği, örgütteki yeri, devrim hazırlıklarına katkısı, hangi ölçülerde olursa olsun, ağır haksızlıklara uğramış bulunanlar için bile bu bir temel disiplin kuralıdır. Nitekim çeşitli tandanstaki sol partiler arasında hattâ devrimci olanların da katıldığı koalisyonlar sık sık kurulur ve müşterek tehlikeler birlikte atılırlar.

Devrimciler, bu temel disiplin kuralı ile kendilerini en fazla bağlı sayarlar ve çoğu kez onların namuskarlığından yararlananlar da olur. Zararı yok, zaman gerçekleri er-geç ağırlığı çıkaracaktır. Savaşın henüz başlamadıyız ve hedeflerde sapma bilinçli devrimcilerden gelmez, gelmemelidir.

Bana, «senin sabrına hayret ediyoruz, hakkında jurnaller düzenleniyor, ayırı çevrelerde birbirine zıt dedikodular yayılıyor ve sen hep susuyorsun» diyen çok oldu. Ben hep gülümsüyorum. «Acele etmeyin bunlar çocukluk hastalıklarıdır, geçecek. Hissi davranışlardan sakınmalıyız.» diyorum.

Batı demokrasilerinde komünist partileri de, eşit denilebilecek kuralları içinde faaliyet gösterirler. Türkiyemizde 1961 Anayasasının komünist partisinin kurulmasına engel olmadığı kanısında olan Cezacilar ve Anayasacılar vardır. Gerçek şudur ki, özellikle 141 ve 142 nci maddelerin baskısı devam ettiği sürece Burjuva Demokratik devriminin tamamlanmadığı iddia olunamaz. Demokrasinin noksanı şüphesiz ki sadece bundan ibaret de değildir. Başta işçi sınıfı olmak üzere, meslek, zümre ve sınıfların özgürce örgütlenme olanağı çok kısıtlıdır.

Şu haliyle Demokrasi, Hâkim çevrelerin tanıdığı ölçüde vardır. Sol Partiler için de durum farklı sayılamaz. İşçi sınıfının bilinçlenmesi çok yavaş gelişmektedir. Sendika ağalarını asıp doğrudan işçi sınıfına imnenin güçlükler yanında, bu yöndeki çabaların yetersizliğine de değinmek zorundayız. Başını sokacak bir yer ve katkısız ekme bulabilmiş olanlar, isten çıkarmaya korkusu içindedirler. Boşalan bir işçi sınıfının birden başvurması, işçi sınıfının bilinçlenmesini köstekleme gayretinde olanların işçi üzerindeki baskısını daha etken hale getiriyor. Köyüne dönüp tarla, toprak sahibi olma rüyalarını terkedemeyen yarı işçi, yarı köylü yurttaşın çoğunlukta olması da şüphesiz bir handicap teşkil ediyor. Yine de Örgütün işyerlerine girme hususunda ısrarlı çabalardan geri kalmaması gerekir.

Üniversitelerdeki fikir akımlarının büyük umut kaynağı olduğu, gençlerdeki hızlı gelişmenin eylemi etkilemeye başladığı, öğrenci gruplarının köylülerle, bazı işyerleriyle temas kurma yolunda olmaları, sevindirici olaylar arasındadır. Yayınevleri, sol neşriyatı dilimize aktarma gayretinde gerçekten başarılıdır. Mahdud sayıda gazetenin, bilinçli ve cesur yazarları, yoksul halkımızı uyarma çabasına yılmadan devam ediyorlar. Bütün bu gayretler elbette örgütün kanallarında toplanan ciddi katkılardır. Bunların yanı sıra geçmişte çoğu kez yetersiz deliller ve peşin hükümlerle 141 ve 142 nci maddelere çarpılmış olanların yürekli ve içtenlikle yüklü gayretleri ve kimsenin yabana atamayacağı çabalardandır. Heahalde Örgüt «Armut picecek ve bizim ağzımıza düşecek» deyip eylemi tavsatmamalı ve örgüt içi Takt ve Strateji görüşlerine saygılı olmalıdır. Fikir ayrılıkları, kudretli ideologların acacağı bilimsel seminerler, açık oturumlar ve tartışmalarla giderilebilir. Herhalde «benim gibi düşünmek herkes serbesttir» iddiasıyla parti içi demokrasi sağlanamaz ve bu yol, tepeden inmeciliğin en tehlikelisi olur.

Emperyalizmle savaş döneminde, müttefik güçlerin desteğinden yoksun bırakacak ve örgütü tecrid edecek politik davranışlardan da bilhassa sakınılmalıdır.

Geleceğin lider kadroları öylesine karalı ve bilinçli olarak eyleme katılma hazırlığındadır ki, korkmayalım, bizden sonra da bu akımlar soysuzlaşmayacaktır. Belki de daha güçlü ve daha hızlı olarak gelişip köklesecek ve sevgili yurdumuzun Üretim Sistemini ve düzenini mutlaka değiştirecektir. Çorbadaki tuz zerresi, pirinç taneşi olabilene ne mutlu.

Emperyalizmin canavar dislerini yurt topraklarında kırmak ve bir defa daha sokulamayacak şekilde sömürü ajan ve komisyoncularıyla birlikte temelli tasfiye etmek savaşına katılacak bütün güçlere, ve bu arada yiğit ve haysiyetli Türk Silahlı Kuvvetlerine, Türk Solu sadece saygı duyar. Bu parolalara kulak asmayanlar, C.I.A. nın paraleline düşmekten güç kurtulurlar ve günün birinde de savaş dışı kalırlar.

bir Bütündür

Bay Metin Toker'in

«Kapanda Kaçan Sistemi» dediği

Mihri Belli

kademede memurlar arasına sızar, hükümete sızar.

Sömürüyü, ticarî alanda faaliyete geçirerek, gerçekleştirir. İthalât ve ihracat mümessillikleri, şube ve ajan mümessillikleri, fabrika müdürlükleri banka müdürlükleri, İdare Meclisi azalıkları gibi mevkiiler ve sömürüden yüksek maddî paylar sağlayarak, değişik alanlarda ve kademelerde, geniş bir komprador burjuvazi yaratır.

Sömürünün yoğunlaşması için, halkın alım gücünün yoğunlaşması gerekir. Halkın alım gücünü arttırabilmesi, onun daha çok emek üretebilmesiyle, yani gürbüz ve sağlam bir bünyeye sahip olmasıyla mümkündür. Elinde bulunan süt tozu, balık yağı, pirinç gibi ürün fazlalarını, sömürü konusu olan ülke halklarına başışlar. Hem, genc dimağlara, dostluk elinin renkli fotoğrafını nakşeder, hem onları, ilerde, buzdolabı, radyo, çikolata tüketekce kadar, emek sahibi unsurlar olmasına yardım etmiş olur. Aynı maksatlarla, sağlık tesisleri kurar veya sağlık tesislerine yardım eder. Türk doktoru, kendi vatandaşını bu tesislerde sağlığa kavuştururken, bu olay, emperyalizmin nazarında, soyut işgücünü arttıran «veteriner» hizmetleri olarak değerlendirilir.

Sömürü konusu ülkelerde, çeşitli meslek sahiplerini, üniversite üyelerini, gazetecileri, matbaacıları, doktorları, ziraat mühendislerini, veterinerleri, mimarları, hattâ büyük çiftçileri, meslekî görgü ve bilgilerini arttırmak üzere, kendi ülkesinde misafir eder, onlara, kendi âletlerini kullanmayı öğretir. Arkalarından, yeni baskı makinelerinin, yeni tip cihazlarının, yeni tarım makinelerinin yeni ve sayısız ilaçların adları, gümrük listelerinde görülmeye başlar ve her yıl sayıları yükselir. Sadece bununla kalınmaz, meslekî bilgi ve görgüyü arttırmak adı altında yetiştirdiği unsurlar, özel otomobilinden pepsi - kolasına, traş ciletinden diş macununa kadar kendi ürünlerinin tüketimini, bütün bir ulusa bizzat öğretecek emperyalizmin bilimsiz ajanları olarak yetiştirilmiş olur.

Sömürüyü, gerici unsurlarla, ebedileştirmeye çalışır. Emperyalizm, başta kapitalist gelişmeye, yani millî burjuvazinin gelişmesine engel olacak sosyal ve iktisadî kurumlarla, birlik kurar. Feodal unsurlar ve irtica, üretimin gelişmesine engel olur. Feodal unsurların ve irticanın bu tabii niteliği, emperyalizmin, millî üretimin gelişerek kendisine rakip olmasını önlemek amacıyla birleşir.

Emperyalizm, bu gerici ve tutucu çevrelerle, açık veya gizli işbirliği yapamamış bile olsa, onları koruyun, onların güçlenmesini sağlayan çareler bulmakta gecikmez. Traktörünü, ağarını eline geçebilecek şartlarla, yardım altında, sömürü konusu olan ülkeye sokar. İrtica gelişip serpilmesi için dernekler kurdurur din okulları açtırır. Devrim tohumlarının ekildiği Köy Enstitülerini ise kapatır, millî sanayi geliştirecek Teknik Okulları kapatır, devrimci basını susturacak kanunların çıkartılmasını sağlar veya kanunların cezalarını arttırarak, her türlü millî ve devrimci fikir hareketlerinin, örgütlerinin kapısına, cezaevinin gardiyanını diktirir.

Bütün bu şebekenin arkasında, vurucu asker gücüyle, mevzilenir.

NATO, ALTINCI FILO, ÜSLER VE DENGE MESELESİ.

Pazarı işgâl ederek bütün bir ülkenin mülkünü sömüren yabancı burjuvazinin arkasında, Akdeniz'de Altıncı Filo, İzmir'de NATO Karargâhı, Adana'da İncirlik Üssü, pazarı ve dünya kapitalist pazarını korumak için tarih sahnesinde nöbete girer.

Emperyalizmin hassasiyetle üzerinde durduğu noktalardan biri, işgâl ettiği pazarın millileşmesine engel olmak, yani dış - sömürünün devam etmesi için çalışmaktır. Emperyalizmin hassasiyetle üzerinde durduğu bir diğer nokta, pazarlardan herhangi birinin, kapitalist dünya pazarındaki yeri ve stratejik değeridir.

Gerek pazarın millileşmesine engel olmak için iç politikada, gerek kapitalist dünya pazarının zinciri içinde stratejik önemi olan bir halkın kopmasını önlemek için dış politikada, her an müdahaleye hazır, askerî birlikler bulundurmaya ve askerî ittifaklar yapmaya, «nükleer denge» yi korumak olarak ve barışı korumak olarak nite-

lendirilemez. İncirlik Üssünden Lübnan'a Amerikan askeri, nükleer dengeyi korumak için gitmemiştir. Emperyalizmin dengesi, dünya pazarlarıyla ilgili bir dengedir; gene aynı şekilde, savaş, nükleer dengenin bozulması ile değil, emperyalist pazarın tehlikeye girmesiyle başlayacaktır. Örneğin şu anda nükleer denge muhafaza edilmektedir, fakat Vietnam'da savaş devam etmektedir.

Savaşlar iki kısma ayrılır: Haklı savaşlar, haksız savaşlar. Amerikanın, Vietnam halkını sömürmek ve Vietnamin kapitalist dünya pazarındaki stratejik yerini korumak için başlattığı savaş, haksız bir savaştır. Vietnam halkının, bağımsızlığını korumak için yürüttüğü savaş ise, haklı savaştır.

Emperyalizme karşı verilecek her savaş gibi, Türk ulusunun anti - emperyalist savaşı da haklı bir savaştır. (İster diplomatik alanda, ister pazarda, ister cepheye verilsin) bu haklı savaşı ve bu bağımsızlık savaşı nı değil, «nükleer denge» hesabıyla emperyalist pazarın muhafazasını istemiş olmak, aslında, «barış» şemsiyesi altında, emperyalist sömürüyü muhafaza etmektir. Türkiye emperyalist ittifakları muhafaza etmekle, barış dengesini değil, olsa olsa, kendi millî varlığını sömüren düzeni, yani ulusumuzun aleyhine işlemekte olan hak sızlığı muhafaza etmiş olur.

Emperyalizm, pazarı işgâl altında tutmak istediği yerlerde, kendi ordusu ile işgâl edilen pazarın asıl sahibi olan ulusun ordusu arasında ittifaklar kurmak ister ve muaffak olduğu takdirde, NATO Komutanı emrinde, o ülkenin millî ordusu, aslında pazarı, bütün anti - emperyalist güçlere karşı, millileşme «tehlikesine» karşı korur hâle gelir.

NATO, anti - emperyalist görüş açısından işte budur. NATO millî ordu ile ittifaklar kurarak, millî orduyu, dolaylı yollardan, bizzat emperyalizmin pazardaki çıkarlarını korumak için nöbete sokmak amacındadır.

Ve anti - emperyalist mücadele, ilerde emperyalizmin amacına ulaşmasını sağlayacak bu ittifak ile işbirliğini herhangi bir şekilde devam ettirmek değil; anti - emperyalist mücadele, henüz iş işten geçmeden, bizzat bu ittifaka karşı, açıkça bir tavır takınmaktadır.

Görülüyor ki, anti - emperyalist mücadele, petrol kanunu ile, yabancı sermaye kanunu ile, boraks imtiyazı ile sınırlı değildir, bir bütündür. dünya çapında dev bir şebeke ile mücadeleler. Anti - emperyalist olmak, pazardan başlayarak NATO karargâhına kadar uzanan bu büyük şebekeye karşı çıkmaktır. Emperyalist mekanizmanın başıyla dost olmak, gövdesini görmezlikten gelmek, kollarını ve ayaklarını müttefik olarak savunmak ve adımını herhangi bir yere bastığı zaman «bunu vermem» demek, anti - emperyalist mücadele sayılmamak gerekir.

ANTI - EMPERYALİST MÜCADELE VE BATI DÜŞMANLIĞI

Yazımızın başlarında belirttiğimiz üzere, bir başka ulusu sömüren, emperyalist unsurlardır. Fakat, emperyalist ülke için millî gelir olan bu sömürüden yalnız emperyalist unsurlar değil, aynı zamanda, işçisi, memuru, askeri ile bütün bir ulus yararlanır. Emperyalist ülke, bize göre, artık sadece bir takım monopollerden, kumpanyalardan ibaret değildir, bütün bir ülkedir.

Emperyalist bir ülke, bu sömürüyü devam ettirmek için, ulus olarak, her çareye, her fedakârlığa katılır, ve hattâ işçisiyle köylüsüyle birlikte, değil bu haksız sömürüyü içinden çıkartmak, bu sömürünün devamı için canını verirse, emperyalizmle mücadele, yalnız bir iki monopol ile, bir — iki yabancı kumpanya ile mücadele değil, bizzat o ülke ile mücadele şekline bürünür.

Emperyalist ülke nedir? Emperyalizm, kapitalizmin bir aşaması olduğuna göre, bu emperyalist aşamayı yaşayan kapitalist ülkelerdir. Emperyalist ülke hangisidir? Belli başlıları, İngiltere, Almanya, Fransa ve nihayet Amerika Birleşik Devletleri'dir.

Bizim için Batı nedir? Bizim için Batı, genellikle yukarıda saydığımız ülkelerdir. Çünkü, diğerleri arasında, bu ülkeler gelişmiş, bilimde, teknikte, uygarlıkta gözkaşırtıcı bir seviyeye ulaşmıştır.

Anti - emperyalist mücadeleyi, Batı düşmanlığının bir maskesi yapmış olmak ne demektir? Batı düşmanlığından kast edilen, Batı'nın bizzat yaşamakta olduğu iktisadî sistem midir; yoksa bilimde, teknikte ve uygarlıkta olduğu bugünkü yeri midir? Batı'nın bizzat yaşamakta olduğu iktisadî sistem, emperyalizmdir, ve anti - emperyalistler, buna zaten karşıdır. Bilim ve teknik ise, emperyalizmin ayrılmaz bir parçası değildir. Kapitalizm, bilimi ve tekniği komutası altına almıştır. Fakat bilim ve teknik, kapitalizmin değil, insanlığın en eski çağlardan beri tabiat güçlerinden yararlanarak meydana getirdiği bir şeydir ve kapitalizm, belli bir aşamada, bunu, kendi amaçları için geliştirmiştir. Nitekim, sosyalizm de üretimi arttırmak için bilim ve tekniği kullanmaktadır.

Türk siyasi tarihinde, Batıcılık, idealist dünya görüşüne karşı, emperyalist dünya görüşü olarak benimsenmiş bir deyimdir. Teokrasiye karşı, lâ-yık görüştür. Padişahlığa karşı, Cumhuriyettir. «Batıcılık», o zaman, Padişaha, hilâfete ve irticaa karşı, devrimcinin silâhı idi. Şimdi, Batılı yaşama biçimi, yani burjuva yaşama biçimi anlamına gelen «Batıcılık», siyasi iktisadi ve sosyal konuların açıkça konuşulmaması için bir silâh olarak kullanıldığı anda, ilerici bir nitelik taşıyabilir mi?

ANTI - EMPERYALİST MÜCADELE VE AŞIRI SOL

Bugün Türkiye'de dış - sömürü devam ediyor mu, etmiyor mu? Mesele budur. Şayet sömürü devam ediyorsa, anti - emperyalist mücadelenin de devam etmesi gerekir.

Sayın İnönü 1950 — 1960 muhalefet yıllarında, petrolün yabancılar tarafından işletilmemesi için mücadele etmiştir; bugün bile, herkesin iştret ve takdirle okuyacağı konuşmalar yapmıştır. Fakat, sonuç ne olmuştur? Sayın İnönü'nün söyledikleri değil, şiddetli muhalefet ettiği fikirler başarıya ulaşmış, yabancı sermaye, petrol-lerimizi aramak ve işletmek hakkını Büyük Meclis'ten almayı başarmıştır. Bugün de değişen bir durum yoktur; yani emperyalizm, bu yurdun topraklarında faaliyettedir.

Yabancı sermaye için, yabancı sermayeyi teşvik için çıkartılan kanunlara Sayın İnönü muhalefet etmiştir. Fakat, yabancı sermayeyi koruyan, teşvik eden kanunlar çıkmış ve ülkemiz, petrolden koka - kolaya, ilaçtan çocuk mamasına, otomobilden oyuncığa, yağdan çikolatalara kadar, yabancı sermaye tarafından işgâl edilmiştir.

Manzara yürekler acısındır: Pazarlar işgâl edilmiştir. ağır sanayimizi artık yabancılar kurmaktadır. Montaj sanayii, doğmakta olan millî sanayiî boğmuş, yeni sanayi alanlarını kapamıştır. Millî bir tarım politikamız yoktur, ve her üç - beş yılda bir, Amerikan tarımcısının çıkarına göre, tarım politikamız değişmektedir. Amerikalı'nın soyası vardır, soya ek-tirmez. Buğday satacak olur, buğday tar-larımıza pancar ektirir; fakat, pa-muşunun fiyatını yükseltebilmek için, pamuk tarlalarımızda buğday ekilme-yiş başlanır.

Yarın, millî çıkarlarımız bizi herhangi bir savaşta zorlasa emperyalizm buna, «hayır» diyecek güçtedir. Pazarı ile, rafinerisi ile, ağır sanayi ile tarım politikası ile, her şeyi ile millî varlığı üç haftada karnı aç, arabası benzinsiz, topları mermisiz bırakacak güçtedir.

İşte bu emperyalizmi bütün açık ve gizli örgütleriyle içimizden söküp atmak, anti - emperyalist mücadeledir. Bu mücadeleyi, burjuvazinin, ılımlı solun, aşırı solun yapması (yapabilmeleri ayrı bir konudur), bu mücadelenin anti - emperyalist niteliğini değiştirmez. Bu genel mücadelenin içinde, Sayın İnönü'nün, mücadele için seçtiği yeni konu, boraktır ve yarın boraksı da emperyalizm ele geçirir, o da petrol gibi, yabancı sermaye gibi, anti - emperyalist mücadele konusu olmaktan çıkacak ve aynı emperyalizmle mücadele edenler, olsa olsa, Batı düşmanı olan «aşırı sol» sayılacaktır. «Aşırı sol» olmak, «Batı düşmanı» olmak, anti - emperyalist mücadelenin haklılığını haksız, doğruluğunu yanlış yapacak şeyler değildir?

«Milliyet» gazetesinde bir köşe vardır. Çetin Altan gibi, Refik Erduran gibi ilerici yazarların, ilerici olduklarından ötürü, barınmadıkları köşedir bu. Köşenin bu günkü sakini Metin Toker'dir ve onu ilerici olduğundan ötürü oradan kimse ayırmayacaktır.

Çünkü, Toker'i seleflerinden ayıran bir yanı da onun gerçek ilerici-likle hiçbir ilişkisi olmamasıdır.

Evet, işte bu köşedeki Metin Toker, tarihi kişiliği olan ünlü akrabasının çevresinde duyduklarını aktararak ilgi toplamaya gayret eden «Akis» in Metin Toker'i değildir artık. O, partilerüstü yeni bir kimliğe bürünmüştür: hem CHP'nin hem AP'nin akıl hocası rolünü yakıştırmaktadır kendine. Ona göre CHP, «Aşırı Sol» diye nitelendirildiği unsurlardan yani CHP'yi Kemalist geleneklerine döndürme çabasında olan milliyetçi, ilerici aydınlardan arınacak; AP de «aşırı sağ» dediği unsurlardan, yani toplumdaki bunalımın şeriatçılığı sürüklediği mukaddesatçı-lardan temizlenecek ve iki ana parti, kardeş kardeş, Toker'in «bugünkü batılı hayat düzeni» dediği şeyi, yani Türkiye'yi işbirlikçi sermayedar sınıfının tahakkümü altında emperyalizmin sömürü alanı geri bir tarım ülkesi durumunda tutan düzeni sürdüreceklerdiler.

Ve bu mutlu sonucun elde edilebilmesi için «yapılacak iş, hangi partiden olursa olsun, bugünkü batı hayat düzenini terketmemek, memleketi başka düzen altına sokmamak azmindeki insanların kendi «nihai hedeflerinde birleşmeyi bilmeleri, dağınıklıktan kurtulmalarıdır.»

Ve bu öğüt, gencinedir, asker-sivil aydınmadır, «hattâ!» köylüsüne-dir de. Çünkü «Aşırı Sol» tuzaklar hazırlamaktadır.

Toker'in yukarıya aktarılan sözleri «Aşırı Sol Cephe Türkiye için ne-yi nasıl hazırlıyor» başlıklı yazısındandır. Toker bu yazısında İstanbul Teknik Okulu Talebe Birliği'nin düzenlediği «Türk Devriminin Stratejisi» konulu seminerin açık oturumuna dair «Ant» dergisinde çıkan röportaja dayanarak, «Aşırı Sol»'u kendi açısından tahlil etmektedir. Toker'in açısı, «bugünkü batılı hayat düzeni» adı altında, Türkiye'de bugün emperyalizmin, ve yerli işbirlikçilerinin çıkarlarını savunmalarını açıklar.

Yazı, özü bakımından en gerici Babı-âli basınında hergün çıkan ih-bah niteliğindeki yazılardan pek farklı değildir. Ancak Toker, örneğin bir «Yarın dergisi gibi «Savacılar neredesiniz?» diye başlık atmıyor. Aynı işi daha ince, daha rafine bir tarzda yapıyor. Yazıda «Ant» dergisinin aşırı ölgüde özetlenmiş röportajından Tokerin eğilimine göre seçilen bazı pasajlar, ayrıca özetlenirken, gerçekten söylenen sözlerle fıkra yazarmın söyleyenin ağzına yakıştırdığı söylenmemiş sözler birbirine karıştırılıyor. Entelektüel dürüstlikle bağdaşmayan bu yola baş vuran bir kimseye polemik yapılmamalıdır. Ama biz gene de Metin Toker'in yazısı üzerinde durmayı gerekli sayıyoruz. Maksadımız fıkra yazarmın islah etmek değildir. Böyle bir hayale kapılmayacak kadar gerçekçiyiz. Maksadımız gerçekte en gerici şeriatçıyı bile gerilikte gölgede bırakan bizdeki sözde uygar batıcı aydın tipinin bu örneğini hâlâ önemseyen birkaç kişi varsa, onları uyarmaktır.

Toker'in yazısında seminere katılanlardan biri olarak bizden de söz edilmektedir. Biz Türk toplumunun önündeki devrimci görevin, Türkiye'yi tam bağımsız ve feodal kalınlardan arınmış gerçekten demokratik bir ülke durumuna getirmek olduğunu, yani Millî Demokratik Devrim gerçekleştirmek olduğunu, ancak demokratik devrimin yapılması olan bir ülkede Sosyalist Devrim şartının atılabileceğini hep söyleriz ve seminere de, açık oturumda da bunu söyledik. Demokratik devrim sadece proletaryanın değil, onunla birlikte şehir ve köy küçük burjuvazisinin ve küçük burjuva bürokrasisinin yani asker-sivil aydın zümresinin hattâ, objektif olarak, burjuvazinin millî nitelik taşıyan kolunun da devrimidir. Biz bunları da söyledik. Demokratik devrimi gerçekleştirmek için bu devrimci güçler emperyalizm işbirlikçi sermaye feodal ağa üçlü ittifakına karşı aralarında Devrimci Güç Birliğini kurmalıydılar dedik Türkiye'nin somut şartlarının böyle bir stratejiyi gerektirdiğini anlattık.

Bizce bu devrim stratejisi bilime ve Türkiye'nin somut şartlarına uygundur. Metin Toker bu stratejiyi «kapan da kaçan» sistemi olarak nitelendiriyor. «Kapan da kaçan» deyimini, kurnazlığa, açıkgozlüğe başvuranlara karşı kullanılır. Ve Toker bu deyimle bizim adam kandırmaya çıktığımızı söylemek istemektedir. Biz, inanmadığımız halde, demokratik devrimin gerçekleşmesinin Türkiye'nin meselelerini halledeceğini söyleyedik ve sosyalist devrimin eşliğine varan bir Türkiye'nin o eşikte durması gerektiğini savunsaydık, Toker'in isnadı bir ölçüye kadar doğru olabilir. Ama biz, alaylı bir edayla da olsa, Toker'in «Mihri Belli samimi bir zattır» derken bize yakıştırdığı sıfatı ciddiye alarak ve ona lâ-yık olmaya çalışarak zamanı gelince o eşigin aşılması gerektiğini en açık biçimde savunuyoruz. Türkiye'nin sorunlarını ancak Sosyalist Devrim çözecektir diyoruz. Eşikte durduğumuz takdirde Birinci Kurtuluş Savaşımızdan sonra olduğu gibi, yeniden emperyalizmin kucağına düşmemiz mukadderdir, diyoruz.

Onun için Toker'in o nükteli! deyimini, burada yersizdir.

Toker ve benzerlerinin göremedikleri bir gerçek var: «Bugünkü batılı hayat düzenini terketmemek azminde» olanlar dediklerinin Türkiye'deki gerçek sayılarını bir bilebilseler şaşacaklardı. Hitap ettikleri gençlik dahil, asker-sivil aydın zümre dahil, Türkiye'nin bütün devrimci güçleri müthiş bir hızla bilinçlenmektedirler. Ve bu güçler düzenin değişmesini, emekçi halktan yana değişmesini istemektedirler. Ve Toker'in üyesi bulunduğu partinin liderlerinin düzen değişikliğinin gereğinden söz etmeleri bir rastlantı değildir. Bu bilinçlenmenin bir yansımasıdır. Türkiye'nin devrimci güçlerinin kendi yurtlarının emperyalist sistem içinde bir sömürü alanı olarak durumuna son verme azminin bir yansımasıdır. Ve «Batılı hayat düzeni» edebiyatı, bir zamanlar etkili olabilen ve gerçekte regicinin ilerici gibi görünmesini sağlayabilen bu edebiyat artık kimseyi kandırmamaktadır.

Toker'i hak yoluna davet etmek bizim meselemiz değildir dedik. Onun CHP içindeki rolü, Güven Partililerin artçı kuvvetleri arasındaki yeri bizce bellidir.

Önemli soru, CHP içindeki, kökfü reformlardan yana aydın zümresinin, Türkiye'nin devrimci güçleri arasında yeri olan bu önemli unsurun, Kemalist Türkiye'nin ilk yıllarında olduğu gibi, bu parti içinde egemen duruma geçip geçemeyeceği sorusudur. Bu soru, CHP için «varolmak ya da olmamak?» sorusudur.

Metin Toker yazısının sonunda, «Bu akımlar (yani «Aşırı Sol» diye nitelendirildiği akımlar) ortadan kalksınlar mı?» sorusunu soruyor. Ve şu karşılığı veriyor: «Ben «Hayır» derim.»

Bu hoşgörü gösterisi, uygar batıcı aydın cılısının gereğidir. Ama Metin Toker'in yazısı, tam sola karşı bir terör havasının estirilmesi yolunda çaba gösterildiği savcı telefonlarının çalmaya başladığı bir anda yayınlanmamış olsaydı, bu uygarlık gösterisi belki inanılmaz olurdu.

Mihri BELLİ

Kapitalizm ve Geniş Yeniden Üretim

Yeniden Üretim Çeşitleri

Hikmet KIVILCIMLI

Kapitalist üretim yordamı deyince akla gelen ilk iki girişkinlik budur: Burjuva adlı girişkin kişi özel teşebbüsüyle BANKER'den para, BEY'den işyeri kiralar. Ama bununla kapitalizm olmaz. Kapitalizm dört ayaklı bir masaya benzer. Henüz ortada iki direk vardır: ① — İşyeri için İrat, ② — Sermaye için Faiz... Masanın ayakta durabilmesi için iki ayak daha lazımdır: ③ — İşçiye ücret, ④ — Kapitaliste kâr..

KAPITALİST ÜRETİMDE ÜCRET VE KÂR

Sermayeyi ve işyerini bulduktan sonra, kapitalistin yaptığı iki girişkinlik daha gelir: 1 — Kapitalist sermayenin bir bölümü ile (yani, DEĞİŞMEZ SERMAYE ile) âletleri ve ham maddeleri ve ilk maddeleri satın alır. (Âletler ve makineler gibi bir üretim süresince tükenmeyen cansız nesnelerle FİKS; SA-BİT SERMAYE denir. Bir üretim döneminde tükenen cansız nesnelere MÜTEDAVİL, yani elden ele geçer SERMAYE, bir bakıma Sermaye denir.)

2 — Kapitalist sermayenin öteki bölümü ile (yani, DEĞİŞİR SERMAYE ile) işçilerin emeklerini değil, işgücü adını verdiğimiz emek güçlerini satın alır. (Bu satın alma işinin hür kalması şartına bağlıdır. İşçinin hür kalması için belirli bir süre ötesinde işgücünü toptan satmaması olması gerekir).

Bu söylediğimiz iki işlem klâsik kapitalizm için doğrudur. Türkiye'de işçi sınıfının yararına yaptığı öne sürülerek göklerle çıkarılan son Grev ve Toplu Sözleşme Kanunları: işçileri en az iki yıl için belirli mukavele ile işgücünü işverene toptan sattırmaktadır. Bu bakımdan Kanun hür olması gereken modern işçiyi patronuna iki yıl bağlı bir çeşit değişmez köle durumuna sokmaktadır.

Hukuk bakımından kapitalist adlı işveren: tuttuğu işyerinde yerleştirip çalıştırdığı DEĞİŞMEZ SERMAYE (âletler ve ilk maddeler gibi üretim içinde değerleri değişmeyen nesneler) ile DEĞİŞİR SERMAYE'nin (üretim sırasında kendi değerinden aşkın bir emek ve dolayısıyla artideğer yaratan işgücünün) sahibidir. Hem de bu sahiplik tam ve gerçek KİŞİ MÜLKİYETİ biçimindedir. Çünkü, işveren gerek değişir gerek değişmez sermaye karşısında M Ü L K İ Y E T adıyla bilinen bütün tasarruflara hak kazanmıştır. Cansız âletlerini ve âletler üzerinde çalıştırdığı canlı işgücünü kendi malı sayar. Kanunlar da ona bu hakkı tanıır. İşveren o mallarını isterse satar, bağışlar, kiralar, rehin eder, miras bırakır ve ilh... Kimse kapitalistin kişi mülkiyetine dokunamaz.

Ne var ki, altını kurcaladınız mı, o kutsallığı göklere çıkarılan mutlak kapitalist mülkiyeti biçiminde görünen şey, görüldüğünden inanılmaz derecede daha iğreti bir ilişkidir.

Kapitalist işgücünün ve ilk maddelerle âletlerin sahibi midir? Evet. İlk madde ve âletlerle işgücünü kapitalist satın aldı. Satınalma parası kimin? Faiz Karşılığı sermaye kiralaayan bankerin. Parayı veren kapitalisttir. Ama para kapitalistin değildir. Paranın asıl sahibi banker, süresi gelince (vadesi dolunca): faizle katmerlenmiş sermayesini geri alacaktır. Alamazsa, banka kapitalistin işletmesine bütünüyle haciz koyup sahip çıkar.

Hani ya kapitalistin mutlak kişi mülkiyeti ne oldu? Girişkinliğinin başarısına kaldı. Demek kapitalist mülkiyeti istendiği denli MUTLAK görünsün, gerçekte içine saatli bomba konmuş bir mülkiyettir.

Aynı durumu işyeri için söylemeye hacet yok. Kapitalist kirayı aksattı mı, emlak ve arazi sahibinin eli kulağındadır. Ertesi gün, kendisi zahmet etmez: yetkili avukatını icra memuruna katıp işletmeyi hacze gönderir.

Demek namuslu olmasına hacet yok. İşin bilen kapitalist ne yapıp yapacak, bankerin FAİZİNİ ve emlak sahibinin İRATINI vaktunda ödeyecektir. Sahici girişkin kapitalistlik böylesine zor, netameli ve itici bir iştir.

Haydi faiz yılda bir, irat ayda bir olsun. Âletlerle işgüçleri hiç bekleyemezler. İşçi her gün değilse, hafta başı ücretini alacaktır. Çünkü işgücünü kapitaliste şu kadara satmış, parasını henüz almamıştır. Âletleri kapat kalsınlar; olmaz. Zamanla durdukları yerde paslanır, aşınır, çürürler. İşletilmelidirler ki AMORTİSMAN yoluyla üzerlerine ödenen parayı ve değeri ürünlere aktarsınlar. Yoksa sermaye iflâs eder.

Şimdi girişkin kapitalistin durumuna bakalım: Emlâk ve arazi sahiplerine irat, banka ve sermaye sahiplerine irat, banka sermaye sahiplerine faiz, âletlerle ham maddelere değişmez sermaye, işçiye ücret bulmak her zaman kapitalistin başı ucunda asılı duran ve onu her gün biraz daha geniş üretim yapmağa zorlayan Demoklesin kılıcıdır.

Ayrıca toplumda kapitalist her ağzını açanın rızkını boğazına koymakla kalmaz. Kapitalistin kendi ağzı ve kendininkilerin boğazı vardır. Gene kapitalist sanayici ise, işletmesinde elde ettiği ürünleri kendisi satamaz. Daha uygunu, bir başka kapitaliste, ticaret kapitalistine malları teslim edip sattırmaktır. Kapitalist gerek kendi rızkını, gerekse ticaret sermayesinin rızkını karşılamak üzere bir de Kâr sağlayıp paylaşmak zorun

dadır.

Şöyle uzaktan bakılırsa, kapitalistlik bir çeşit hava oyununa da benzer. Emlâk ve arazi sahibinden işyerini al, bankadan sermaye al, başka kapitalistlerden âletleri ve ilk maddeleri al, yarımcı maddeleri al, işçiden iş-gücünü al. Hiçbirisi kendi malın olmadığı halde, mutlak mülkiyetin imiş gibi harman et, para kazan. Bütün kanunlar, ahlâk, terbiye, bilim, felsefe, din, mezhep hep senin. bu girişkinliğini kışkırtıp savunuyor. Ne âlâ memleket değil mi?

Sistem bu olunca, millet de öyle bir çeşit âhavadan para kazanma heveslisi elbet bütün le girişkin kişiler çıkacaktır. Onların hepsi de, kapitalist olmaya can atacaktır. Hepsinin yaptığı tek ekonomi kanunu serbest rekabettir. Kur'anın Tanrı buyruğu kapitaliste şu Serbest Rekabet buyruğu kadar etkili olamaz. Hep birden, bütün kapitalistler: Yalnız işletmeye değil, birbirlerine de girişirler. Buna «Kapitalist sosyal düzeni; sermayeci içtimai nizamı» demişler. Rekabet toz dumanı arasında külâhını kurtaran kap tandır.

Kıyasıyla rekabet önünde her kapitalist, her gün biraz daha işletmesini çok verimini kılmaya, bunun için yatırım yapmaya, işyerini genişletmeye mecburdur. CHP. dahileri tek parti zamanı, her sokak başı şöyle yazılı Amerikan bezleri asmışlardı: «Durmayalım düşeriz!» Bu, kapitalizmin en dayanılmaz çığlığıdır. Kapitalizm dura maz. Ya ilerliyecek, yahut düşecek batacaktır.

Şunu hatırlatalım ki, bu söylediklerimiz, gene normal batılı kapitalistlerin 19 uncu yüzyıldaki namuslu girişkinlikleri için böyledir. Bizim bezirgânlar öylesine hengâmelere tatlı canlarını hiçbir vakit atmamayı devletçiliğimiz sayesinde pek güzel becermişlerdir. Kalkuyruk derebeyi artığı yerli milli kapitalistlerimiz, Allahtan korkmadıkları kadar, çok rekabetten korkarlar. Batılı omuzdaşları gibi sahici girişkin Kapitalist olmanın öderi patlar. Hepsini milli piyasada birer gangster «Vural» dırlar. Ölümlü göze alırsa vurup almayı göze alırır memleket kalkınmasında batıyı yüz yıllarca geriden izlemekte sakınca görmezler. Ve sonra milliyetçiliği de kimseye kaptırmayıp yurtseverlikten yanlarına adam yânaştırmazlar. Onun için bizimkilerden (namuslu) kapitalist pek aranamaz. Batıda ise kapitalist denilip geçilemez. Bütün bir toplum ona bakar. Kapitalizm çağına giren ülkede bir modern kapitalist sınıfı vardır. Kapitalistlerin modern toplumda Sosyal Sınıf oluşları modern üretimi güdüşlerinden ileri gelir. Adamlar modern topluma Kapitalizm damgasını bıçakları hakkına vurmuşlardır. Bizimkiler gibi devlet kol tuğunda müteahhit keneler değillerdir.

Öyle gerekçeler kapitalist üretim yordamını gözümlü önüne getirelim: Orada dört amaç artar da sıralanır: 1 — İrat, 2 — Faiz, 3 — Ücret, 4 — Kâr... Ve hepsinin üstünde bütün o söylenenleri sağladıktan sonra, bir de öteki kapitalistlerle rekabet cöngül kanununa göre boğuşmak başta gelir. Kapitalist bütün o dört başlı canavar gövdeli kendi üretimi ile boğuşacaktır. Yoksa ölecektir. Böyle bir üretimin kıt kanaat günü gününe ne Allah veriyse üretip geçime sistemi olan basit yeniden üretim olamayacağı kendiliğinden anlaşılır.

KAPITALİST SINIFININ KENDİ KUYUSUNU KAZIŞI

Buraya kadar anlatmaya çalıştığımız kapitalist bir girişkinlik tutturmuştur. Kendisi de nereye varacağı kestiremeksiz, akıntıda tutulmuştur. Bindığı dalı kesen hoca kapitalistin yanında epey akıllı kalır. Çünkü kapitalist kendi sisemini kuracağı diye, yarattığı yaman çelişkileri her gün biraz daha büyültüp korkunçlaştırmak için elinden geleni ardına koymayan bir kişidir. Kapitalistin kendi kuyusunu eyleyle nasıl kazdığını bir üretim tabanı bakımından bir de sınıf ilişkileri bakımından gözönüne getirmek yeter.

① — ÜRETİM TABANINDA ÇELİŞKİ : Modern kapitalisti bizim antika tefeci - bezirgân kalıntısı sermayecilerle karıştırmayalım. Modern kapitalist deşetli ihtilâldir. İhtilâlin en büyüğü mülkiyet alanında yapar. Medeniyet 7 bin yıldır tarih öncesinin ORTAK MÜLKİYET gelenek, göreneklerini insanlığın bağrından bir türlü söktüp atamamıştı. Yeryüzünde ilk defa modern Kapitalist sınıfı ilkel sosyalizmden kalmış, ortak mülkiyet izlerini, bir daha geri dönülmemesine ortadan kaldırmış ve yerine en görülmedik mutlak Kişi Mülkiyetini tahta çıkarmıştı.

Modern çağda özellikle gelişen teknik üretici güçler kadim üretim ilişkilerinin alacalı bulacalı döktüntülerini temizlemekte, rahat edemez. Bununla birlikte, o dokunulmazlığı hiçbir tarih döneminde bu denli kutsallaştırmış bulunan kişi mülkiyeti, hangi temelin üzerine oturtulmuştur?

Üretim Yordamının Sosyalleşmesi üzerine, yani eskiden âletlerde emekçiler de kendi küçük üretim alanlarında kendi tüketimleri yahut doğrudan doğruya belirli sınıf ve zümrelerin tüketimleri için birbirinden ayrı ve epey bağımsızca çalışırlardı. Kapitalist sahneye çıkınca, tuttuğu özel iş yerine o dağınık âletlerle işçiler den birçoğunu topladı. Onlar arasında ilk defa organik işbölümü ilişkileri kurdu. Bu kooperasyon (emek birliği) kapitalist üretim yordamının üstünlüğünü yarattı. Dağınık âletlerle insanların yalnızca bir araya gelip işbölümüne göre çalışmaları ile üretimin verimini anımsız arttır-

dı. Kapitalizmin tarihte açtığı en büyük OLUMLU ve İLERİ yol budur. Buna üretimin yordamca sosyalleşmesi denir.

Ne var ki, bu üretim yordamı, kapitalistin kendisi için en olumsuz ve ters giden zıt bir kutup yarattı. Kapitalist tarihte eşsiz bir dokunulmaz ve kutsal KİŞİ Mülkiyeti denilen tabuyu yaratmakla ögünüyordu. Oysa toplumun yani kapitalist toplumunun temeli olan üretim yordamı; tarihin ve tarih öncesinin en büyük ortak mülkiyet çağlarında dahi görülmemiş kertede sağlam ve yaygın bir sosyalleştirmeye uğratmıştır sosyalleştirmenin türkçesi ortaklaştırmaktır. Toplumda her üst-yapı ilişkisi gibi mülkiyet ilişkisi de üretim ilişkileriyle karşılıklı etki - tepkide bulunur. Kapitalist üretim yordamının temeli SOSYAL (ortak) biçime sokulunca, o biçimin üzerinde yükseltülen Kişil mülkiyet ne denli ömürlü olabilir?

Tarihin her çağında olduğu gibi, ergeç kapitalizm çağında da üretimin sosyallığı, mülkiyet ilişkilerini etkileyecek ve kendisine uydu olacaktır. Yani, kapitalistin sosyal ve sosyalist mülkiyetini daha doğarken aşındıracaktır.

Olan da budur. Gördük. Kapitalist Hukuk ça Sermayesinin mülkiyetine sahip görünür. Ama, bütün bezirgân hukuku gibi, bu kapitalist kişi, mülkiyeti de asıl derin ekonomi mekanizmasının gözbağıcılığından öteye geçemez. Hukuk perdesinin şeffaflığı ardında en büyük çelişki,

Sosyalist Liratürde

Terimler Kavramlar

Sosyalist literatürü izleyenlerin takıldıkları bazı terimlere açıklık getirebilmek amacıyla Türk Solu, bundan böyle, bu temel terim ve kavramları aydınlatmaya çalışacaktır. Okurlarımızın hangi konuları ele almamızı istediklerini bildirerek bize yardımcı olmalarını diliyoruz.

İlk olarak bir toplum biçiminin ayırıcı niteliğini belirleyen Üretim Tarzını ele alıyoruz.

ÜRETİM TARZI NEDİR?

Bir toplumun varlığını sürdürebilmesi için gerekli araçları - vasıtaları - (yiyecek, giyecek, barınak, üretim âletleri vb.) üretiş biçimi o toplumun üretim tarzıdır.

Hangi toplum için olursa olsun üretim tarzı dediğimiz şey iki unsurdan meydana gelir. Bunlar:

- I — Üretici güçler (İstihsal kuvvetleri),
- II — Üretim ilişkileri (İstihsal münasebetleri) dir.

Üretici güçler şunları kapsar:

- 1 — Maddi servetlerin üretimine yarayan üretim araçları - vasıtaları - örneğin, âletler, makineler, hammadde, fabrika binaları, toprak, yeraltı zenginlikleri vb.
- 2 — Bu üretim araçlarını kullanan insanlar; işçi, köylü, teknisyen, mühendis vb.
- 3 — Zihni unsur, yani insanın, üretim yapması için gerekli olan teknik bilgisi, üretim tecrübesi, iş alışkanlıkları (itiatları).

Üretici güçler, üretim tarzının, insanların maddi servetleri elde etmek için kullandıkları şeylerle ve doğa kuvvetleri ile olan ilişkilerini ifade eden yönüdür. Üretim tarzının öteki yönü insanların üretim süreci içinde birbirleriyle olan ilişkileri, yani üretim ilişkileridir. Yalnız bu iki unsuru birbirinden ayırabilir şeyler olarak anlamamalıdır. Bunlar ancak tahlilde iki unsur olarak kendilerini göstermektedirler.

İnsan, üretim süreci içinde, maddi servetleri üretmek için doğa ile mücadelesinde hiçbir zaman tek başına değildir, her zaman öteki insanlarla birlikte ve birleşerek üretimde bulunur. Yani insanlar üretim için doğa ile alışverişlerinde birbirleriyle çeşitli ilişkilere girmediğe üretim yapmazlar. Bu yüzden üretim ne biçimde ve hangi koşullarda olursa olsun daima sosyal bir karakter taşır. Üretim bu sosyal niteliği, bütün toplum olaylarını anlamak için her zaman hatırdan tutulması gereken çok önemli bir özelliktir.

Üretim ilişkileri çok çeşitli olabilir. Nettekim, insanlar, tarih boyunca üretimde bulunurlarken birbirleri ile çeşitli ilişkiler kuragelmışlardır. Örneğin, belirli bir iş görmek için insanlar serbestçe bir araya gelebilirler ya da birbirleri ile karşılıklı yardımlaşabilirler. Fakat başka bir biçimde insanlardan biri, birkaçı ya da bir grup üretim araçlarına sahip olabilir ve bu araçlara sahip olmayanları, bu araçlara şu ya da bu biçimde kendisi için çalışmaya zorlayabilir. O zaman üretim ilişkileri baskı esasına dayanıyor demektir. Üretim ilişkileri efendi ile köle ya da hür insanla hür insan arasında (bu da gene çeşitli biçimlerde olmak üzere) olabilir.

O halde üretim ilişkilerini birbirinden ayıran nitelik üretim araçlarının kimin ya da kimlerin elinde olduğu, yani üretim araçları mülkiyetidir. Üretim araçları, yani toprak, doğanın bütün zenginlikleri, üretim âletleri, fabrikalar, taşıtlar, ulaştırma araçları ya bireylerin, ya sosyal grup veya sınıfların ya da toplumun elinde olabilir. Buna göre üretim ilişkileri:

- Üretim araçları mülkiyeti biçimini;

sırtır: Mülk sahibi aslında kapitalist değil, son duruşmada, emlak ve arazi sahibi ile para sahibidir. Kapitalist, mülkiyet ağacının kökü böyle bir uydurma sakı içinde eğitileşir. Ağacın dalları budakları, meyveleri ise serbest rekabete açılır. Orada her kapitalistin öteki kapitalisti tepemesi en büyük meziyet ve orman kanunu sayılır.

Böylece kapitalist daha anasından doğduğu gün sahteliği paçalarından sızan bir kişi mülkiyeti uğruna kelleler uçurur. Hayatta ilk adımı atar atmaz; en başta kendi omuzdaşları gelmek üzere, bütün kapitalistler o iğreti ve yapmalığı kutsallaştırmakla bir türlü örtülemeyen kapitalist mülkiyetini kökünden kazmaktadır. Bütün uğraşları birbirlerini yemektir. Ve en sonunda, 20. yüzyıla girerken, bir şeyi farkederler: Daha fazla birbirlerini yerlerse, ortada kapitalist kalmıyacağını anlarlar. Bu sefer, serbest rekabeti inkâr edip, tekellciliğe başvururlar. Ama o tekellilik de tek tek kapitalistlerin yerine toptan kapitalist guruplarının birbirlerini daha devleşmiş ejderhalar gibi yeyip yutmalarına yol açar.

Görüyoruz; kapitalist sınıfı, toplum temelinde her şeyin en sonunda belirlendiricisi olan üretim yordamını sosyalleştirmekle ne yapar? Her şeyden ve herkesten önce, KENDİ KENDİSİNİN MEZAR kazıcısı olur.

(Devamı gelecek sayıda)

— Toplumun çeşitli grup ya da sınıflarının üretim araçlarına sahip olmalarından ileri gelen, toplum içindeki durumlarını, bu sınıf ya da grupların birbirlerine karşı durumlarını; — Üretimden elde edilen ürünlerin, toplum içinde, üretim araçları mülkiyetine uygun düşmek üzere üleşilmesi biçimlerini ifade eder.

Görüyoruz ki toplumun üretim tarzını meydana getiren üretici güçler ve üretim ilişkileri birbirinden ayrılmaz iki unsur olup sürekli ve karşılıklı olarak birbirlerini etkilerler ve canlı bir diyalektik birlik teşkil ederler.

Tarih olaylarının gösterdikleri gibi, üretim tarzı devamlı değişme ve gelişme halindedir. Bu değişimde, önce değişen ve devrimci unsur üretici güçlerdir. Bu üretici güçlerin içinde de ilk değişen ve ötekileri de değişmeye zorlayan üretim âletleridir. Yalnız, üretim âletleri üretimle ilgili insanlar tarafından geliştirilip mükemmelleştirilmiştir, âletler insanlardan bağımsız olarak gelişmiş değillerdir. Âletler her zaman, insanların, bunları geliştirmek için gösterdiği devamlı özenin sonucu olmuşlardır. İşte bu teknik ilerlemedir. Bu sebeple üretim âletleri insan toplumlarının tarihinde devrimci bir rol oynar. Âletler değişip geliştikçe bunları kullanan insanlar da değişip gelişirler, üretim tecrübeleri, iş alışkanlıkları, âletleri kullanma yetileri de gelişir.

Üretici güçlerdeki üretim âletleri, insan, zihni unsur/ değişme üretim ilişkilerini de etkileyerek onların da değişmesini doğurur. Fakat üretici güçlerin de üretim ilişkilerinden bağımsız olmadıklarını aralarında karşılıklı bir etki / action / bulunduğunu unutmamak gerekir. Üretim ilişkileri de üretim güçlerinin gelişmesini hızlandırır ya da yavaşlatabilir. Üretim tarzı değişip de / örneğin feodal sistemden kapitalist sisteme geçildiği / , yeni üretim ilişkileri kurulduğu zaman, önceleri bu ilişkiler, üretici güçlerin durumuna uygun düştükleri sürece, onların ilerlemesine yardım ederler. İlerlemekte olan üretici güçler, belli bir noktaya gelinceye kadar mevcut üretim ilişkilerini güven altına alan kanunlarda kendi gelişmesi için elverişli sosyal koşulları bulurlar. Ama üretici güçler kendilerine özgü kanunlara göre değişirler ve kaçınılmaz bir biçimde gelişirler ve öyle bir an gelir ki üretici güçler artık bu üretim ilişkileri çerçevesini aşar ve üretim ilişkileri ile çelişki haline gelirler. Ekonomik bunalmış bu üretici güçlerle üretim ilişkileri arasındaki çelişkinin dış görünüşüdür. Üretim ilişkileri üretici güçlerle çelişki haline gelince onların gelişmesini engeller ve bu yüzden bu unsurlar arasındaki çelişkinin ortadan kaldırılması için, üretici güçlerin gelişim düzeyine ve biçimine uygun yeni üretim ilişkilerinin kurulması zorunlu olur. Yeni kurulan üretim ilişkileri de üretici güçlerle uygunluk içinde oldukları sürece onların gelişmesine yardım edecek onu hızlandıracaktır.

Kapitalist toplumda, burjuva toplumunda, üretim ilişkileri özel mülkiyet temeline dayanır, oysa üretim gittikçe artan bir sosyal karakter kazanmaktadır. Bu, kapitalist toplumun temel gelişkisidir.

Tarih boyunca gelişmiş olan bellibaşlı üretici güçlere uygun düşen beş temel üretim ilişkileri tipi ile belirlenen beş üretim tarzı vardır. Bunlar: ilkel komün, kölelik, derebeylik, kapitalizm ve sosyalizm'dir. Bunlar arasında bir de Marks'ın bu beşli toplum biçimleri dışında, feodaliteden ya da kölelik düzeninden ayrı olarak ele aldığı Asya Üretim Tarzını da söylemek gerekecektir.

BİR AÇIK OTURUMDAN İZLENİMLER

İstanbul Yüksek Teknik Okulları Talebe Birliği'nin düzenlediği «Türk Devriminin Stratejisi Ne Olmalıdır» konulu seminer bir açık oturumla sona erdi. Raif Erdem'in yönettiği seminerine (konuşma sırasıyla) TİP'den Behice Boran, gazetemiz yazarlarından Mihri Belli, CHP'den Hayrettin Uysal ve Cumhuriyet gazetesinden İlhan Selçuk katıldılar. Her dört konuşmacı da açık oturumdan önceki günlerde seminer konusunu üzerinde konferans vermişlerdi. Hayrettin Uysal son gün İstanbul'da bulunamadığından açık oturuma katılamadı.

Açık oturumda ilk olarak İlhan Selçuk konuştu. Devrimcilik ile reformculuğun (dönüşümcülüğün) aynı şeyler olduğunu belirten Selçuk, devrim stratejisi hakkındaki görüşünü şöyle açıkladı:

«İster devrimci, ister reformcu olalım, sosyalist devrimi yapacak olanların emekçiler olduğunu bilmeliyiz. Devrim stratejisini tespit ederken bu bilimsel hareketi hareket etmeliyiz. Emekçi karşısında burjuvazi vardır. Ancak bir devrimci, devrim stratejisini tespit ederken, belli bir devrim aşamasında kendisi ile beraber olan ve karşısında bulunan güçleri doğru tespit etmek zorundadır. Aynı ayrı sınıfları bu açıdan tahlil etmek gerekir. Ayrıca millet gerçeği de değerlendirilmelidir. İç sömürüye karşı savaş, sosyalizm savaşidir. Emekçiler tarafından verilecektir. Dış sömürüye karşı savaş ise emperyalizme karşı savaştır. Emperyalizme karşı savaşta, emekçilerden gayri başka güçler de katılırlar. Bu güçleri hesaba katmak zorundayız... Sosyalist düzene ancak aşamalı olarak varılabilir. Bugünkü aşamada devrimci mücadelenin tarafları şu soruya göre tespit edilmelidir: «Kompradordan yana mısın? Yoksa milliyetçi misin, işçiden, köylüden yana mısın?» Bugünün mücadelesi bu iki taraf arasındadır. Devrim stratejimizi tespit ederken kompradorların ve Amerika'nın, güçlü olduklarını, memleket içinde olduklarını ve karşı devrimci planlarını şimdiden hazırladıklarını unutmayalım.»

İlhan Selçuk'tan sonra konuşan Mihri Belli sözüne şöyle başladı:

«Bence bu semineri düzenleyen arkadaşlar, Türkiye'de gerçek özgürlük ortamının yaratılması çabasına katkıda bulunmaktadırlar. Özgürlük açıklık demektir. Bütün fikirlerin, bütün eğilimlerin, tam olarak ifadesini bulması ve toplumdaki her sınıf ve zümrenin davranış ve tutumlarının açık seçik belli olması demektir. Demokratik özgürlükler uğruna mücadele antiemperyalist mücadelenin ayrılmaz bir parçasıdır. Bizi sosyalist devrimin eşliğine ulaştıracak olan tam bağımsız Türkiye, aynı zamanda bütün vatandaşlarımızın demokratik hak ve özgürlüklerden tam olarak yararlandığı gerçekten demokratik bir Türkiye olmak zorundadır. Demokratik özgürlükler uğruna mücadele görevimizdir. Çünkü devrimci görevimizi doğru olarak tespit edebilmemiz için özgürlüğe muhtacız. Demokratik özgürlükler olsun ki, her akının serbestçe ortaya atacağı fikirleriyle, her sınıf ve zümrenin devrim karşısında tutum ve davranış bütün açıklığıyla ortaya çıkabilsin ve bu açıklık içinde devrim çizgisi doğru olarak çizilebilsin, izlenebilsin.»

Bundan sonra Türk devriminin stratejisi konusunu ele alan Mihri Belli, «Türk Solu»nun 9. sayısında yayınlanan yazısında ileri sürdüğü fikirlerini açık olarak açıkladı.

Tahlil ve metotta ufak tefek farklar olmakla birlikte Belli'nin savunduğu strateji, varılan somut sonuçlar bakımından İlhan Selçuk'un devrim stratejisi görüşünden farklıydı. İki konuşmacı arasında temel meselelerde tam bir görüş birliği vardı.

CAN ÇIKAR, HUY ÇIKMAZ

Açık oturumun birinci turunda son olarak konuşan Behice Boran, 20 dakika gibi kısa bir zamanda ancak İlhan Selçuka cevap verebileceğini söyledi ve «İlhan Selçuk'un devrim hareketini bir ihtilâl hareketi, silahlı bir direnme, silahlı bir mücadele hareketi olarak kabul ettiğini anlaşıyor. Devrim mutlaka ihtilâl, silahlı mücadeleye değildi. Son yıllarda devrimin «pacifique» ve «non-pacifique» şekilleri tartışılmaktadır... Biz TİP olarak seçimlerle iktidara geleceğiz» dedi.

Oysa İlhan Selçuk silahlı mücadeleyi savunmuş değildi. Ancak emperyalizmin ve işbirlikçilerin seçimi kazanmayacaklarını sezdiklerini anda, faşist darbeye başvurdıklarına işaret etmiş ve «Ne kadar Anayasa'ya bağlı olursak olalım, devrimcilerin iktidara seçime gel-

mesi söz konusu olunca, karşı taraf, tıpkı Vietnam'da, Yunanistan'da olduğu gibi harekete geçmekte ve bunun üzerine devrim zorunu hale gelmektedir» demişti.

Behice Boran'ın, Selçuk hakkındaki sözlerinin, hasmı yasa dışına itme taktığının bir yeni örneği olduğu dinleyicilerin çoğunun dikkatinden kaçmadı. Boran'ın bu sözleri «Tepeiden inmece, ihtilâlcı» ihbarı kokuyordu. Nitekim gerici basın, sunulan fırsatı kaçırmıyacaktı. «Yarın» adındaki Amerikancı, gerici dergi, son sayısının kapağına «Savcılar Neredesiniz?» diye kocaman bir manşet atarak, Boran'ın ihbar niteliğindeki sözlerinden yararlanacak ve iktidarın baskı kuvvetlerini harete geçmeye, ünlü 141. ve 142. maddeleri uygulamaya davet edecekti.

NE ARARSAN BULUNUR.

Behice Boran her üç konuşmasında da devrim stratejisi konusuna hemen hemen hiç değinmedi. Söze başlarken seminer konusu hakkındaki görüşlerini daha önce konferansında açıkladığını söylemişti. Oysa Boran'ın konferansında hazır bulunanlar, uzun bir seçim söylevi dinlemişlerdi ama, konuşmacının devrim stratejisi konusundaki görüşlerini bir türlü öğrenememişlerdi. Dört saat süren bu konferansta Boran «strateji» sözcüğünü bile pek ağıza almamıştı. Ama strateji dışında çok ilginç konular değinmişti:

Konuşmacı, örneğin, üçünün polis çıktığı söylediği 12 sendikacının 1961 yılında TİP'i kurmasının ve bu 12 kişinin oy birliği ile Mehmet Ali Aybar'ı genel başkanlığa seçmesini, dünyada ilk canlı hücrenin varlığının başlaması gibi önemli bir olay olduğunu söylemişti.

Konferansında Boran, sosyalist «YÖN» dergisinin kapanması yüzünden sevinç gösterilerinde bulunmuş; antiemperyalist önergele veriyor diye (milli sağ) Bölükbaşının MP'si ile alay etmişti. Ortanın soluna ver yansın etmiş ve hele kendisini ve yakın çevresini «Stattükocu sosyalist», «oportünist» diye niteliyorlar diye «aşırı sola» ateşler püskürmüştü. Kısaca Boran hemen herkese karşıydı.

Boran, demokratik devrimde öncülük meselesiyle sosyalistlerin emperyalizme karşı en ön safta savaşmaları gereği gibi iki ayrı şeyi birbirine karıştırıyor ve konferansın unutulmaz anlarından birinde «Her sosyalistin görevi emperyalizme karşı ön safta savaşıdır. Anti-emperyalist mücadele sosyalistlerin öncülüğünde olacaktır!» diyordu. Devrimde emekçilerin hegemonyası da işte böylece ispat edilmiş oluyordu.

Boran konferansında bir coşkunluk anında «TİP üyesi olmayan sosyalist olamaz, olsa olsa sempatiiz olabilir!» diye haykırıyordu. Ama iki üç gün sonraki açık oturumda, Türkiye'nin özel şartlarında böyle bir kural ileri sürmenin kimin sosyalist olacağını tesbit etme işi ni gerici güçlere bırakma anlamını taşıyacağı kendisine hatırlatılınca, Boran bu görüşünde dremmeyecek ve hiçbir açıklamaya lüzum görmeden bu konuda 180 derecelik bir dönüş yapacaktı.

Konferansta Boran'ın yakın tarihimize dair tahlilleri de çok ilginçti. «Kurtuluş Savaşında öncülüğü, burjuvazi adına asker sivil aydın zümre yapmıştır» diyordu. Bunu işiten ünlü bir yazarımız, gülererek «Noterden tasdikli vekâletnamenin geçmediği bir alan varsa o da sınıf mücadelesi alanıdır» diyecekti.

Boran'a göre 1950'de iktidar değişmesi, ceberrut bir burjuva partisi olan CHP'nin, iktidarı, ceberrut olmayan bir burjuva partisi olan DP'ye devretmesiydi. Ve bunu güçlenen burjuvazi sağlamıştı. Ve CHP bu ceberrutluğunu emrinde bulunduğu burjuvaziye karşı yapmış ve onu kızdırmıştı.

Bu «derin» sınıf tahlillerinden sonra konuşmacı, Kurtuluş Savaşımızda, daha Cumhuriyet Halk Fırkası bile kurulmadan önce üç tane sosyalist siyasi örgüt kurulduğunu unutarak - İstanbul'da İşçi-Çiftçi Fırkası, Ankara'da İştirâkiyün Fırkası ve bizzat Atatürk'ün kurduğu Komünist Fırkası - «Bugün İstiklâl Savaşı şartlarından farklı olarak Türkiye'de TİP var, sosyalist hareket var... Türkiye'de sosyalist devrim başlamıştır» diyordu. Ve Türkiye'nin demokratik devrim aşamasına geçtiğini, sosyalist devrim aşamasında olduğunu böyle kuvvetli kanıtlarla ispat edilmiş oluyordu.

Boran işçi sınıfı öncülüğü konusundaki eski görüşlerini artık bırakmıştı. Bir iki yıl önce savunduğu tezin taban tabana zıddı bir tez savunuyor-

du. Onun yeni görüşüne göre, işçi sınıfı öncülüğü tezi Türkiye'nin şartlarına uymazdı, çelişki, genel olarak emekçi halk ile sömürücüler arasındaydı. Türkiye'de devrim hareketi işçi hareketi değil, halk hareketiydi ve böylece Boran yeni Narodnik kimliğiyle karşıma çıkmaktaydı. İki yıl öncesine kıyasla ne gibi değişiklikler olmuştu Türkiye'de de işçi sınıfı öncülüğü tezi terkedilmişti? Bunun hiç bir açıklaması yapılmıyordu. Bir örgüt ya da kişi herhangi bir konuda tutumunu, fikrini değiştirebilir. Toplumdaki gelişmeler böyle bir tutum değişikliği gerektirir mi? de. Ama o örgüt ya da kişi görüşünü niçin değiştirdiğini bütün ayrıntılarıyla açıklamak zorundadır. Eski tutumunun niçin yanlış olduğunu yeni tutumunun niçin doğru olduğunu anlatmak zorundadır, entelektüel dürüstlük ve çevresine saygı bunu gerektirir.

Sosyalist partinin iktidara gelmesiyle sosyalist devrim gibi iki ayrı şeyi de birbirine karıştıran Boran, sosyalist parti iktidara geçse bile, demokratik devrimi sonuna kadar yapmadan, ülkeyi tam bağımsız kılmadan, feodal kahlntıları oradan kaldırarak ulusun bireyleri ni özgür vatandaşlar durumuna getirmeden, sosyalist devrim aşamasına geçilemeyeceğini bir türlü kavrayamıyordu. Ama bu konuda görüşü de artık pek kesin değildi. Boran konferansının bir yerinde aşamaları reddediyor, bir başka yerinde de «Elbette ki merhaleler olacaktır» diyordu.

Ama Boran'ın tamamen haklı olduğu noktalar da vardı. Örneğin, seminer konusunu ilgili olmamak' birlikte, kapitalist yoldan niçin kalkınılmıyacağı yolundaki açıklamasına her sosyalist yürekten katılırdı. Boran bu konuda konuştukları da konuştukları. Konferansta uzun uzun incelenen bir başka konu da Ana yasanın sosyalizme açık olup olmadığı konusuydu. Boran'a göre Anayasa bir sosyalist anayasa olmamakla birlikte, kapısı sosyalizme ardına kadar açıktı.

Boran bilimde metodolojiye de değindi. Bilimde kehanet olamayacağı tezini en aşırı sınırına vardırıarak, determinizmi inkârı kadar gitmekteydi. Gelecekteki olayların tahmininin ancak grafiklerdeki münhanilerin, aynı şartlar sürdüğü, doğrultularında uzanmalarından elde edilecek olan sonuçlara tesbit edilebileceğini söylüyordu. Besbelli ki Boran'ın münhanileri ile doğada ve toplumda ne diyalektik birikimleri, ne de sıçrayışları (cataclysm) pek açıklanamazdı. Boran'ın bu alanda söylediklerinin eksik yanı sosyalizmin bilimine aykırı oluşuydu. Konuşmacı, Amerika'nın Mişigan Üniversitesinde okuduğu, bir burjuva bilim disiplini olan sosyoloj ile sosyalist teoriyi bağdaştırma çabasıydı. Ve bütün fikir karışıklığının temelinde yatan işte buydu.

SONUNA KADAR DEVRİMCI SINIF: PROLETARYA

Açık oturumun ikinci turunda söz, ilk olarak, Mihri Belli'ye verildi. Belli bu konuşmasında Türkiye'de sınıfların tahlilini yaptı ve ancak proletaryanın sonuna kadar devrimci sınıf olduğunu belirtti. Milli Demokratik Devrimin öteki temel kuvvetlerinin yarı proleter unsurların, şehir ve köy küçük burjuvazisinin devrim karşısında tutumlarını açıkladı.

İkinci turdaki konuşmasında Behice Boran, Mihri Belli'ye cevap verdi ve a- çıkça değilse bile, dolambaçlı bir dille kitap okumaya, teorik eğitime karşı çıktı. Bilimsel sosyalizmin ustalarından aktarmalar yapmanın skolastisizm olduğunu ileri sürdü ve «Kitap neticede kâğıt üzerinde donup kalmış kelimedir. Oysa hayat durmadan değişiyor» dedi.

Bundan sonra konuşan İlhan Selçuk, yukarıda özetlenen devrim stratejisi hakkındaki görüşlerini, dünya ülkelerinden örnekler vererek daha ayrıntılı olarak açıkladı.

Üçüncü turda söz, ilk olarak Behice Boran'a verildi.

Mihri Belli'nin «Bugünün milli demokratik devrimi ile geçmişteki burjuva demokratik devrim esas olarak aynı fonksiyonu yerine getirir... İki devrimin de hedefi, ülkeyi bağımsız kılmak ve feodal kahlntıları temizliyerek özgür vatandaşlar topluluğu anlamında ulusu kurmaktır» yolundaki sözlerini ele alan Boran, iki devrim arasında fark olduğunu, çünkü Milli Demokratik Devrim termininin ilk olarak 1960'da kullanıldığını, burjuva demokratik devrim meselesinin ise ilk defa 1905'te incelendiğini söyledi ve konuşmasının bir yerinde öteki konuşmacıların «TİP'i baltalamakla» suçladı.

DEVRİMCI BİR GELENEK

İlhan Selçuk son konuşmasında

Türk ordusunun milli niteliği ve devrimci geleneği üzerinde durdu. Orduyu karşısına alan sosyalist akımların başarı şansını olmağına işaret etti. «Elbette ki sosyalizmi emekçiler kuracaklardır. Bilimsel gerçek budur. Ara tabakalar emekçilerden yana olabilirler Türkiye'de. Onları itmek, onlara karşı çıkmak yanlış. Niçin durmadan ara tabakaları suçluyorlar?»

Selçuk devrim yolunda aşamalar konusunu yeniden ele alarak şu açıklamayı yaptı: «Ben devrim denince genel olarak sosyalist devrimi anlıyorum. Ama sosyalizme giden aşamalar içinde Milli Demokratik Devrim de vardır. Türkiye bugün Milli Demokratik Devrim safhasındadır. Daha sosyalist devrim içinde Türk sosyalist partisi ile beraber işçilerin, bütün emekçilerin, aydınların, bütün halkımızın bilinçlendirilmesi çağındayız henüz...»

Açık oturumun son konuşmasını Mihri Belli yaptı. Behice Boran'ın demokratik devrimler konusundaki sözleri üzerinde duran Belli, «Sosyalist literatürde, benim bildiğim kadar, burjuva demokratik devrim konusu ayrıntılı biçimde ilk defa 1905 değil, 1848'de Marks'ın «Neue Rheinische Zeitung» gazetesinde çıkan yazılarında incelenmiştir. Marks bu yazılarında 1848 Avrupa'sında Fransa'da, Almanya'da ve Avusturyada patlak veren demokratik devrim hareketlerini tahlil etmiştir. Milli Demokratik Devrim terimi ise ilk olarak 1960'da değil, 1940'larda Çin Mark sistleri tarafından kullanılmıştır.» dedi.

TİP KİMSENİN ÖZEL MÜLKÜ DEĞİLDİR
«İşçi Partisini baltalama» suçlamasına karşı da Mihri Belli'nin karşılığı şu oldu:

Sansaryan Hanı

«Sansaryan Hanı» Demir-taş Ceyhun'un ikinci hikâye kitabıdır. Sanatı bir eylem saydığını söyleyen Ceyhun'un kitabında, Sansaryan Hanı, Turnakuşu Katlamak, Leylâ ve Babanın Saçları adında dört uzun hikâyeye yer almaktadır. Kitapta önsöz niteliğindeki Patriot Hayati (Hayati Tüzün) nin yazını çok ilginç bulduğumuz için bazı kısımlarını okuyucularımıza sunuyoruz:

«Han dedikse... Sıradan bir iş hanı. Öyle, yapısal bir değeri falan da yok. Ne varki, yapılmasından bir süre sonra kullanış amacının değişmesinden dolayı öyle bir değer kazanmış ki bu Han, artık unutulması mümkün değil. Türk «intelligensia» sı için, bugün bir kilometre taşı, bir ölçü birimidir, diyebiliriz.

Bir işhanı olarak yapılmış ve yıllarca kullanılmış bu amaçla. Fakat n'olmuşsa «Mütareke» yıllarında olmuş, Han'ın kaderi birden değişmiş. İngiliz işgal kuvvetleri gelip, ilk iş olarak «Polis Müdüriyeti» yapmış burayı. Daha sonraları ise, yani Kurtuluş'tan sonra ise «İstanbul Emniyet'i Umumiye Müdüriyeti» olarak kullanılmış bir süre.

Bir ara, asıl sahipleri Sansaryan ailesine, tekrardan bir iş yeri haline getirilmek istenmiş ise de, Han'ın kaderi de değişmemiş ve İkinci Dünya Savaşı başlarında yeniden «İstanbul Emniyet Müdürlüğü» haline döndürülmüştür.

Nasıl bir yerdir bu Han? Şöyle bir «gizlice» dolalım:

Büyük kapıdan girince, kocca bir alan ve iki yanda merdivenler görürüz. Karşıda «müteferrika», sağ yanda da garaj vardır. Bu garajın yerinde hemen söyleyelim ki, eskiden tam 16 adet hücre vardı. Bu hücreler 1954 yılında yıktırıldı. Evet taşı tuğlası yıktırıldı ama; taş gibidir, tuğla gibidir, bir takım insanların pelleğinde, ecel terleri döktüren anıları.

Birinci, ikinci, ve üçüncü katlarda çeşitli şühe müdürlükleri

«İşçi Partisi, Türkiye'de yarım yüz yıllık sosyalist birikimin önemli bir kısmını bağrında barındıran, sol, antiemperyalist bir siyasi örgüttür. İşçi Partisi Türkiye işçi sınıfının, Türk emekçilerinin öz örgütü olmak zorundadır. İşçi partisi kimsenin özel mülkü değildir. İşçi Partisi gerçekten sosyalist bir siyasi örgüt olmağa mecburdur. Ve kim bunu davranışlarıyla engelliyorsa mutlaka e- leştirilecektir. En sert biçimde eleştirilecektir.

«İşçi Partisini yozlaştırarak baltalayanların karşısında olmak her sosyalistin görevidir. İşçi Partisine sahip çıkmak ve onu güçlendirmek için elinden geleni yapmak zorundadır her sosyalist. Ben kendi hesabıma daha ilk kurulduğundan beri, İşçi Partisine en yakın ilgiyi gösterdim ve gücüm yettiği kadar bu örgüte yararlı olmaya çalıştım. Çünkü bir devrimci olarak, en ufak işi kırırdanışına bile ilgi duymak ve ona arka çıkmak görevidir.

«Konumuz Türk devriminin stratejisidir. Zaman darlığından yakıman konuşmacı (Behice Boran) Türkiye'nin kapitalist yoldan kalkınamayacağını uzun uzadıya anlatmaya vakit bulmuştur. Kendisiyle görüş birliğinde olduğumuz tek konu budur. Ama ne çare ki seminerin konusu bu değildir...»

Açık oturumda hazır bulunanlar, devrim stratejisi ile pek ilgili olmayan bir başka konuda da bilgi edindiler: Bir konuşmacının özel alkış ekibinin hizmetlerinden nasıl yararlandığı konusunda... Ama ne çare ki bu oyun pek başarılı olmadı ve açık oturumun sonlarında alkış ekibindekiler bile öteki dinleyicilere uyararak, söyleyeni değil söyleneni alkışlamaya başladılar.

vardır. Ve tam doksan dokuz basamak merdivenle çıkılan dördüncü kat ise «Kısm-ı Siyasi» ye aittir. Ve gökler gümbürdemelidir bu kat anıldığında.

Bu katta; odalar, odalar, odalar... Ve bir aralıktan geçilen son bölüm ise «Hücreler» den ibarettir. Ve bu hücreler, Sirkeci Garına bakarlar.

Aralıktan girince hemen solda ki yanyana ilk iki hücre, işte o ünlü sınırlarımızı aşmış «tabutluklar» dır. Bir metre eninde, iki metre yüksekliğinde ve altmış santim derinliğinde tıbben insanın yaşamıyacağı (ama nice insanların zorla gömüldüğü) o ünlü tabutluklar.

Çok eskilerde değil, «Devri Dilara-yı Demokrasi» nin başlangıcında bir «tabutluk» edebiyatıdır başlamıştı anımsarsanız. Ama adından menkul bir edebiyat. Neydi yazılanlar? Neydi söylenenler? 52 yılı mıydı, 53 yılı mıydı, maslup Başbakan Menderes, İnönü'ye karşı bas bas bağırıyordu Mecliste; «Paşam, paşam, yoksa tabutluklar önünde nümayiş mi yaptırılm?» Bağırıyordu ya, SANSARYAN HAN'ının 34 hücreğine leba- leb doldurulmuştu bu toprağın çocukları. Ve Sansaryan Han'ın tarihine bir isim daha eklenmişti: «Ankara Garnizon Komutanlığı iki Numaralı Cezaevi». Ankara nire, İstanbul nire...

Sorulmadı sorular. Bu mezarlara canlı sokulanların, bu mezarlarda iki hücrelik iki yıl yatanların, buradan çıkıp tımarhaneye giren onbir kişinin ve hâlâ insanlara malûm olmayan HASAN BASRI'nin soruları...

Ama artık, bu topraklarda da gün ışıdı. Artık, günler ağır, günler ölüm haberleriyle gelmeyecek, eminiz.»

Bunca ünlü, yazar dururken, Ceyhun'un kitabına, önsözü, adı, belli bir çevrenin dışında duyulması, sıradan bir arkadaşına yazdırması, özgün bir davranıştır.

Elmalı Avlan Gölü Olayları

Metin Göcekler

Bu da Süleyman ama, argat Süleyman, ağası belini kırdırmış.

5516 SAYILI KANUN DER Kİ: Göl-ler ve dağlar devletindir. Kurutulan göl-lerden kazanılan toprak topraksız köylüye dağıtılır.

HZ. MUHAMMED DER Kİ: Ancak emeğini toprağa sarfeden - ancak kendisi tarım yapan, o toprağın sahibi olabilir.

JOHNSON'UN MUTEHER ADAMI SÜLEYMAN DEMİREL DER Kİ: Bu memlekette kanunlar vardır. Bizden yanlış iş sâdır olmaz. Torak reformu komi-rist işidir. Biz ne diyoruz. Ziraat reformu... Evet ziraat reformu yapacağız ki köylüyü ortaklıktan, yarıcılıktan, kurtaralım. Büyük Türk milletinin büyük köy-lüsü buna layıktır.

BİR KÖYLÜ DER Kİ: Bre ağam, bre paşam iyi hoş dersin ama biz bu lâfından hiç bi şeycik anlamadık. Bizi ağaya yarıcı durmaktan kurtaracağın dersin. İyi ama bizim toprağımız yok ki. Ağaya ortak dumaksak ne eker ne ne biçeriz. Valla biz böyle gürlütlü sözler-den anlamayız. Sizinki şu hikâyeye ben-zer: Vakti zamanında adamın biri oruç yemiş. Gadı, ceza olarak «yıkın şuna 2400 değnek vurun» demiş. Adamcağız yatmış yerden: «Bre gadi efendi, 2400 değnek ne demek, sen ya hiç dayak yemedin, ya sayı saymasını bilmiyon». Kıssadan hisse, siz de ne toprağı, ne köylüyü, ne de yarıcılığı biliyorsunuz.

DEMİR ÖKÇE

967 yılının son aylarında, çeşitli ba-sın organlarında konu olan Elmalı olay-ları basit bir toprak davası değildi. Ser-mayeden, kapkaççıdan, ağadan, feodal ağadan yana olan bir hükümetin, AP hükümetinin yürüttüğü bir demir ökçe idi. Ve son aylarda o bölgeyi kasıp kavurdu. Haksızlığa, köylülere yapılan zulme seyirci kalamıyacak, susamıyacak kadar namuslu olan yönetim örgütün-deki memurlar, aydınlar, halkın yana kim varsa toz duman edildi. Vali Şerif Tüten ağalara âlet olmadığı için başka yere atandı. Orman memuru Mehmet Helvacı ağalar lehine tanıklık etmediği için işinden oldu. Mehmet Helvacı'nın

suçu ağaların tapuda adı geçen Şam ku-yusunu ÇAM kuyusu olarak değiştirip ormanları da tapularına kattığını söyle-meydi. Köy Enstitüsü mezunu öğret-men Ömer Serin, köylülere arka çık-tığı; yol gösterdiği için, kış kıyamette, Elmalı'dan alınıp Malazgirt'e sürüldü. Kaymakam Mehmet Tuncer zamanını doldurmadan görevinden alınıp, başka yere atandı. Liste daha uzayabilir. Hat-tâ ağalar tarafından Finike'den getir-tilen bir yığın bıçkın serseri tayfasının halk ve köylü üstünde yürüttükleri sin-dirme, yıldırma hareketlerini bile anla-tabiliriz. Ama biz Demir Ökçe mi de-dik, bir fikir vermek için şu kadar-cıyla yetnelim. Kararı siz verin.

KURUTULAN GÖL

Olaylara konu olan Avlan gölü 964 yılında kurutulmaya başlandı bu işlem 967 yılında bitti. Kurutma Devlet Su İşleri tarafından yapıldı. Devlete bu işin maliyeti 6 ilâ 7 milyon liraya mal oldu. Kazanılan toprak ise 33 bin dönüm ve 30 milyon lira değerinde. Köylüler geçen kurutulan topraklarda tarım yaptılar ve krrutulan topraklarda tarım yaptılar ve küçük çatışmaların ötesinde bir olay ol-madı. Ne zaman ki AP hükümeti iş başına geldi, zulüm de başladı. Üstelik o bölgenin ünlü milletvekili İhsan Ata-öv, seçim nutuklarında bu toprakları kendilerine vereceğinden söz edip köylülere aldatarak, o bölgenin oylarını topladı. Bu günse ağalardan yana, hü-kümetle ağalar arasında aracı duru-mundadır.

AĞALAR NE DER?

Göl kurutulup da toprak meydana çıkınca, bizim açığöz ağalar, ellerin-de ulu Hakan Abdülhamit (!) zama-nundan bir tapuyla hükümete başvurup bu toprakların kendilerine ait olduğunu iddia ederler. Hükümet de bu iddiaya itibar gösterir. Aslında ellerindeki ta-puda gözüken arazi miktarı 10 bin dö-nüm kadardır ve 1945 de dört varise

bölünmüştür. (Böyle bir resmi belge Ankara'da tapu işlerinde mevcuttur) Ama dedik ya, bunlar açığöz adamlar, yoksa 10 bin dönüm nasıl 33 bin dö-nüm olacak? Hemen yeni bir iddia bu-luyorlar. Diyorlar ki: «Efendim, eski-den bu topraklar büyüktü, sular istilâ edince, kalan 10 bin dönüme düştü. 1945 de İnönü, Avlan Gölünü, yani bizim gölümüzü devletleştirince arazi, 10 bine düştü. Madem şimdi göl kuru-du, o halde topraklarımızı istemek hakkımızdır.»

Akıl almaz gibi ama, alıyor ve o-luyor. Ve bu olay, 1967 yılında Köylü den oy almış, ağadan yana AP Hükü-meti tarafından destek de görüyor.

KİMDİR BU ADAMLAR, BU DEREBEYLER?

Öyle sanıyorum, ağaların niteliğini ortaya koymadan, konuya açıklık vere-miyeceğiz. Kimdir bu adamlar? Güçleri nedir? Kimlerle işbirliği yaparlar? Va-liden kaymakama, kaymakamdan öğret-mene ve daha birçok namuslu devlet memurunu kış kıyamette hallaç pamu-ğu gibi atarlar, attırarlar?

Aziz Nesin'in bir hikâyesi vardır: Galiba adı; «Köyümüze üniversite geldi» olacak. O hikâyeden şöyle bir yer hatırlıyorum: Köye gelen üniversi-te heyetine, bir köylü, ötekileri tanı-tır, «Bu memet ağa, bu hüseyin ağa, bu falan ağa.» Heyetten biri, hayret ederek, «Maşallah maşallah, köyünüzde ne çok ağa var» der. Ve ağalara sorar: «Ağa senin ne kadar malın mülkün var?» Memet ağa cevaplar; «Valla iki keçim, işte o kadar.» «Başka, başka?» «Bir de koyunum var.»

Yani burda adı geçen ağalar, Aziz Nesin'in iki keçili, bir koyunlu ağala-rından değil. Bunlar sahici ağa. Hattâ ağa hafif, Feodal ağa, derebey... Dede-leri İdris Subaşı Abdülhamid'in An-talya mebusu. Taa o zamanları dağları, denizleri üstüne tapulayan o. Cumhuriyete kadar Finike ilçesi ne yanaşan her gemiden deniz bastı a-dı altında para alan bunlar. 1945 yılı-na kadar Avlan Gölü çevresindeki or-manları, o ormanlar ki dünyanın en güzel sedir ağaçlarıyla dolu, diledikle-ri gibi kesip biçip satan bunlar. 1950 - 1960 döneminde bir milletvekili, o sü-lâleden. (İbrahim Subaşı), avukatları var, Celâl Subaşı, Parlâmentoda adam-ları var, İhsan Ataöv. Adıların sonu-na Subaşı ya da BAYSARI ekliyebile-ceğiz 10 kadar beyzade. Sırtları Ka-vi, enseleri gah, dertsiz tasasız...

YA KÖYLÜLER?

Köylülerin halını nasıl anlatmalı? Onlar bir mendil toprak uğruna, ökü-zünün önündeki samanı satıp, mahke-me kapılarında sürenenler, hapiste ya-tanlar, vatan darda kaldı mı, ilk cep-heye sürülenler, sonra ağaya dutmalık, yarıcı, maraba duranlar. Karakollarda dövülenler...

Yüzbaşı Çamuşçu tarafından ana-larına, avratlarına, çocuklarına sövü-lenler. Ancak öldükten sonra bir me-zarlık toprağına sahip olabilenler.

Ne diyor sair:

Toprak der durudun sağlığında Ama hiç toprağın olmadı, senin Şu yatmış yerden başka. Ve devam ediyor: Ve ben nice aldatılmalarından sonra Dayanılmaz bir gerçeğin kahrında Düşünüyorum kimin için, kimlerle? Kime karşıydı senin savaşım, Ve bir Kocatepe sabahında Bakılma namlusundan Emperyalizmin bozgunu görülür Ama gel gör ki o silâh Paslanmış duruyor şimdi duvarda...

Köylüler bunlar işte...

OLAYLARIN BAŞLANGICI

Bayralar köyü olayların merkezi-dir. Öteki köyler, Akçay Bucağındaki terör ve baskıyı saymazsak, çünkü or-da da bu olaylara bağılı olarak birçok olaylar geçmiştir ve ağalar her yerde buldukları gibi orda da satın alacak adamlarını bulmuşlardır. Evet, öteki köyler sırayla; Karamık, Beyler, Ya-zırköy. Bu köylüler, ağalar özel ola-rak tapu-kadastro memurlarını getirin-ce, hemen birleşip ağalara karşı geniş bir cephe kurmuşlardır. İçlerinden seçtikleri kişileri heyet olarak Ankara'ya Demirel'e göndermişler, Demirel de heyeti kabul etmiş, bol bol resim çek-tirmiş, bilinen nutuklarını da esirge-memiş.

«Bu memlekette kanunlar vardır... Kanunlar olunca, mahkemeler de vaadır... Hakkınız zayi olmayacaktır...» falan.

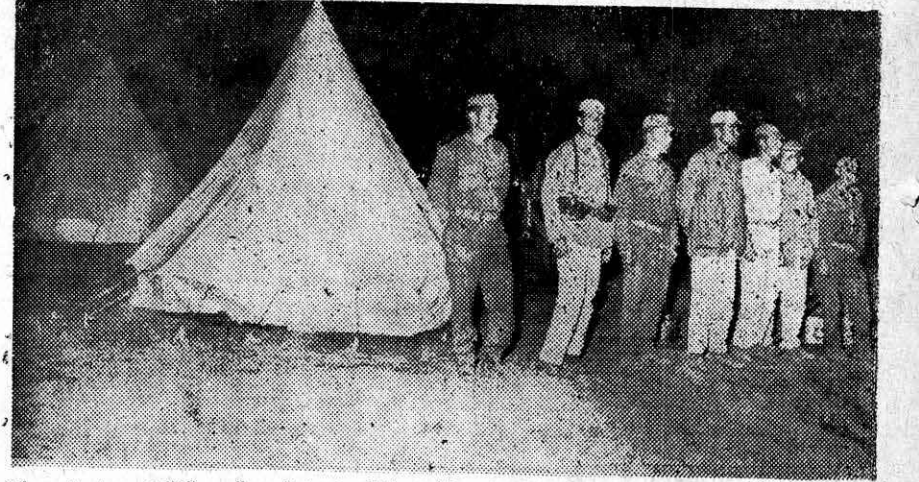
Heyet, sevine sevine dönmüş, El-malı'ya. Döndüklerinde bir de ne gör-sünler, Yüzbaşı Çamuşçu kumandasın-daki candarmalar, köylülerin tozunu çırpıyor. Ortalık savaş meydanı. Köyler de örfi idare ilân edilmiş, gece 9 dan sonra kahveler kaçıyor. Ortalıkta bir terör, bir baskı almış yürümüş.

KÖYLÜLERİN İSTEĞİ:

Adı geçen köylülerin çoğunun top-rağı yoktur, olanın da verimsiz top-raklar. Hele Beyler köyünün arazisi tüm Süleyman ağasının. Köylülerin otu-ruğu evler de. Beyler köyünün sahibi olan ağa, Celâl Bayar'ın yakın ahba-bı, dostudur.

san Ataöv'den ve AP. den destek gör-mesi doğaldı. Bu görüş temiz, sağla-m bir köylü çocuğunun görüşü olarak doğru. Gel gelelim Hamdi Şahin, par-tisini yönetenlerin ağadan, zenginden yana olduğunu, sonradan öğrenecekti. Ve gerçeği öğrendikten sonra da hiç eğilip bükülmeden, tâviz vermeden köy-lülerine arka çıktı. İlçe yönetim ku-rulunda, ki gene köylü çocukları olan, ancak biraz hallerini düzeltip çıktığı sınıfı hor görenler gibi, satılmadı, hiç-bir zaman ağadan yana olmadı. Çok geçmeden de partiden ihraç edildiği, kendisine tebliğ edildi. Bir kopyesi, Boğazlıyan'da avukat Şakir Keçeli'de bulunan bu ihraç belgesinde, Hamdi Şahin'e hitaben aynen şöyle denilmek-tedir:

«Avlan Gölü olaylarında köylüler-

Biz «Avlan Gölü mü, ağalar gölü mü?» dedik Ağalar jandarmayı getirip çadır kurdurdular sınırlarımıza.

Şimdi, köylünün isteği nedir? As-lında köylünün istediği, devletten ya-na, devlet menfaatinedir. Köylüler der-ler ki:

«Ağaların zaten gırtlaklarına kadar toprakları vardır. Bizse topraksız, bir dikili ağacı bile olmayan fukara insan-larız, madem bu gölü devlet kuruttu ve madem bu göl devletindir, neden ağa benimdir diye bedavadan ahıp çık-sın? Biz bu vatanın çocukları değil miyiz? Bu ağalar istiklâl harbinde bi-zim dedelerimiz Yunanla savaşırken, buraların alıkıran başkçenleriydi, mev-cut topraklarını bile silâh zoruyla o za-manlar edindiler, bizim onların tapulu tarlalarında gözümlüz yok. Bari Allahın gölüne sahip çıkmasınlar. Ve devlet, bize bu toprakları uygun taksitlerle sat-sın. İhsan Aaöv'in «Bu komünist-lik olur» dediği teklif budur işte. Ve AP. hükümetinin hiç hoşuna gitmemektedir bu teklif.

ZULMÜN BU KADARI

Köylüler, bu uyanıklığı göserir de dururlar mı? Derhal eyleme geçi-yorlar. Kurutulan topraklara nohut ve buğday ekiyorlar. Buraya kadar ağa-lar ses çıkarmıyorlar. Ne zaman ki başkklar sararıp biçilme zamanı geliyor, derhal ihtiyati tedbir kararı aldıyor-lar. Yani Memedin, Fatma'nın alın ter-lerine... İşte asıl o zaman başlıyor sa-vaş. Köylüler diretiyor, ağalar direti-yor. Ağaların arkası var, hükümet on-lardan yana, karakol kumandanı onlar dan yana. Kendi öz malını, alınterini, emeğini tarladan biçmeğe kalkkanı kara kollara sürükleyip dövüyorlar. Her tarlaya çadırdan seyyar karakollar ku-ruluyor. (Seyyar karakol resimleri, Milliye'te gazetesinde yayınlanmıştır.)

Tarlaların üstünden kuş uçurtmu-yorlar Candamarların işesi, ağaların Kadıllıklarıyla taşıyor. Köylerin bü-tün kadınları, kızları, çocukları tarla-ların kenarında yasa duruyorlar. Kışın biz ne yiyeceğiz, diye bağışıyorlar. Ağanın dini, imanı olur mu? Köylüler daha sert bir direnmeğe kalkışınca, Yüzbaşı Çamuşçu hepsini kamyonu dol-durup ilçeye götürüyor. Orada ana-larından emdiğini burunlarından geti-riyor (Ege kemikleri çatır çatır kırıl-mış bir köylü daha hayattadır.) Dayak tan sonra hepsini tüküyorlar mapushane-ye. Suçları mı? Hangi sebebe istina-den mi? Hiç, keyiflerine göre... Göz-dağı vermek için.

AP. Lİ HAMDİ ŞAHİN

Hamdi Şahin, köylünün lideridir. Olaylar başlamazdan önce, partisine güvenmektedir. Nasıl olsa onca oyu, İhsan Ataöve o sağlamamış mıydı? İh-

den yana çıkıp, ağaya karşı, topraksız köylülere koruması olduğunuz öğrenil-miştir, böyle bir davranış, partimiz disipliniyle bağdaşamamaktadır, bun-dan dolayı partiden ihraç edildiğinizi bildiririz.»

İNÖNÜ'N MÜDAHALESİ

Köylüler bütün kapıları zorla-mışlar ama, hiçbir ümit kapısı bulama-mışlardı. Topraktan, ekinde, dikimden vazgeçmişler bu kez, hapishaneye atıl-mış arkadaşlarının kurtarılması için ça-reler aramağa başlamışlardı. İlk iş o-larak avukat tuttular. Ankara Barosu'ndan Kemal Çınar, Antalya TIP İl baş-kanı Gültekin K. Suvarlı, köylülerin dâvalarını üstüne aldılar. İlk iş olarak içerdeki köylülere tahliye ettirdiler.

Aslında, köylülerin içerde yatması, hem haksız yere, hem de sebezisizdi. Ama Allah fukarayı sevindirmek ister-se, eşeğini bir kaybettirir, bir buldurur-muş. Bu işte böyleydi.

Avukatlar çeşitli şekillerde tehdit-lere maruz kaldılar, hattâ bir gece, An-talyalı avukatın yazhanesine girilip, içerisi tahrip edildi; bu arada Ankara'dan fısıltıyla bir haber geldi: İhsan Ataöv köylülerin en zayıf yanından vu-ruyordu. Haber aşağı yukarı şuydu: «Eğer köylüler, TÖS'lü ve TIP'li avu-kattan vazgeçerlerse; bu yıl tarladaki mahsullerini kaldırtırım.»

İlk önceleri köylüler bu habere iltifat etmediler. Ama baskılar şiddet lenince, dâvayı kaybetmek korkusun-dan CHP'li bir avukat tutma eğilim-leri başladı. Paşaya uzunca bir şikâ-yet mektubu yazıldı. İnönü mektubu alınca İçişleri Bakanına durumu bil-dirdi. İçişleri Bakanı İnönü'nün bah-settiği şikâyetlerin yalan olduğunu, o bölgede hiç kimsenin dövülmediği-ni, kimseye sövülmediğini radyoda-kı kamu oyuna duyurdu. Dayak yiyen köylüler de Faruk Sükan'a «Hay ca-nın sağolsun» demekten kendilerini a-lamadılar. Ardından Ecevit olaylara konu olan köylüleri tek tek dolayıp, olayları yerinde inceledi. Ecevit An-kara'ya dönünce, Elmalı Köylülerini sonuna kadar destekliyeceklerine da-ir, Partisinden karar aldırdı. Bunun üzerine İnönü Tahsin Argunu Avu-kat olarak görevlendirdi. Ankaradaki pazarlık şuydu: Tahsin Argun gide-cek köylülerden hiç para almadan da-valarına bakacak. Gel gör ki pazarlık tutmadı. Ve bir söylentiye göre Tah-sin Argun köylülerle 270 bin liraya pazarlık etti. Bu da partisinden ihra-cına sebep oldu.

Köylüler bu gün gene zor durum-dadırlar. Bitmemiştir çileleri.

Kars'ın Öküz Memmedi

Ben Hassan oğlu Memmed Kars'ın adını bilmediğim bir köyündenim ben Kara Memmed derlerdi bana Derlerdi amma, Şimdi Öküz Memmed diyorlar bana bu elin Çukurovasında. Çok kuvvetliymişim de bu adı takmışlar bana, Kara Memmedlikten Öküz Memmedliğe terfi ettim bu yıl pamuk tarlasında. Günlüğüm on kâğıt Sabahleyin ıştırken tutarım el tarlasının yolunu... İşte onun için benimsedim ven TÜRK SOLU'nu. Gelmişem taa Kars'tan Çukurovasına Şimdiye kadek bir sap olamadım ellerin baltasına. Terfi ettim yalnız Şalvarlı ağanın kapısından, Pantolonlu ağanın kapısına

Ben Öküz Memmedim Pantolonlu ağanın ensesi çift, çenesi öküz gibi Kapısında taksiler duruyor Eşkek duracağına... «Bizim kapılarda durur eşkek» bunların kapısında var taksî Altıtarında kuş tüyünden döşek Bizden değil bu çift enselilerin hepsi. Oy oy oy MEMMEDİM, Ben seni Nennelemedim.

MUSTAFA PERÇİN (İşçi)

TÜRK SOLU — Haftalık Gazete ★ Sahibi Şerif Tekben ★ Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Vahap Erdoğan ★ Teknik Yönetim: Ahmet Say, Bora Gözen ★ İdare yeri ve abone adresi: Babiâli Cad. No. 33 İstanbul, Tel: 27 39 61 ★ Ankara Temsilciliği: Meşrutiyet Cad. Altın Han No. 17 ★ Dizgi ve baskı: Son Telgraf Matbaası, İstanbul. Tel.: 27 54 12 ★ İstanbul dağı

tımı: Fuat Büte, Tel.: 27 89 49 ★ Ankara dağıtımı: Ankara Umum Gazete Bayileri Koope-ratifi ★ Ege Bölgesi Dağıtım: Orhan Özışman, İzmir, Anadolu dağıtım: Sabri Özakar, İstan-bul Tel.: 27 23 68 ★ Yıllık aboneli: Yurt içi: 20 TL. Avrupa uçak: 60 TL., Amerika uçak: 150 TL. İlan santimi 20 TL. Yayın ilânları yüzde elli indirimlidir.